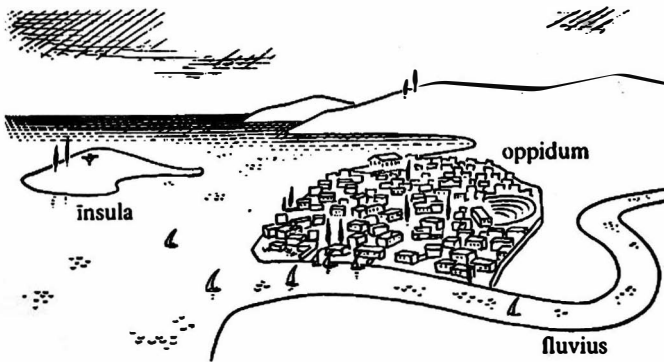

HANS H. ØRBERG
LINGVA LATINA
PER SE ILLUSTRATA

PARS I
FAMILIA ROMANA

DOMVS LATINA
ANNO MMIII

IMPERIVM ROMANVM

1 Rōma in Italiā est. Italia in Eurōpā est. Graecia in Eurōpā est. Italia et Graecia in Eurōpā sunt. Hispānia quoque in Eurōpā est. Hispānia et Italia et Graecia in Eurōpā sunt.

5 Aegyptus in Eurōpā nōn est, Aegyptus in Āfricā est. Gallia nōn in Āfricā est, Gallia est in Eurōpā. Syria nōn est in Eurōpā, sed in Asiā. Arabia quoque in Asiā est. Syria et Arabia in Asiā sunt. Germānia nōn in Asiā, sed in Eurōpā est. Britannia quoque in Eurōpā est. Germānia et Britannia sunt in Eurōpā.

Estne Gallia in Eurōpā? Gallia in Eurōpā est. Estne Rōma in Galliā? Rōma in Galliā nōn est. Ubi est Rōma? Rōma est in Italiā. Ubi est Italia? Italia in Eurōpā est. Ubi sunt Gallia et Hispānia? Gallia et Hispānia in Eurōpā sunt.

Estne Nīlus in Eurōpā? Nīlus in Eurōpā nōn est. Ubi est Nīlus? Nīlus in Āfricā est. Rhēnus ubi est? Rhēnus est in Germāniā. Nīlus fluvius est. Rhēnus fluvius est.

-a -ā:

Italia...
in Italiā

est sunt:

Italia in Eurōpā est;
Italia et Graecia in
Eurōpā sunt

est-ne...?
-ne = ...?

-us -ī:
Nīlus fluvius est;
Nīlus et Rhēnus fluvii
sunt

parvus ↔ magnus

fluvius magnus/parvus
fluvii magni/parvi

-a -ae:
Corsica insula est;
Corsica et Sardinia
insulae sunt

insula magna/parva
insulae magnae/parvae

-um -a:
Brundisium oppidum
est;
Brundisium et Tūscu-
lum oppida sunt

oppidum magnum/
parvum
oppida magna/parva

Graecus -a -um

Rōmānus -a -um
< Rōma

Nīlus et Rhēnus fluvii sunt. Dānuvius quoque fluvius
est. Rhēnus et Dānuvius sunt fluvii in Germāniā. Tibe- 20
ris fluvius in Italiā est.

Nīlus fluvius magnus est. Tiberis nōn est fluvius 11
magnus, Tiberis fluvius parvus est. Rhēnus nōn est flu-
vius parvus, sed fluvius magnus. Nīlus et Rhēnus nōn
fluvii parvi, sed fluvii magni sunt. Dānuvius quoque 25
fluvius magnus est.

Corsica insula est. Corsica et Sardinia et Sicilia insu-
lae sunt. Britannia quoque insula est. Italia insula nōn
est. Sicilia insula magna est. Melita est insula parva.
Britannia nōn insula parva, sed insula magna est. Sicilia 30
et Sardinia nōn insulae parvae, sed insulae magnae
sunt.

Brundisium oppidum est. Brundisium et Tūsculum
oppida sunt. Sparta quoque oppidum est. Brundisium
est oppidum magnum. Tūsculum oppidum parvum est. 35
Delphī quoque oppidum parvum est. Tūsculum et
Delphī nōn oppida magna, sed oppida parva sunt.

Ubi est Sparta? Sparta est in Graeciā. Sparta est
oppidum Graecum. Sparta et Delphī oppida Graeca
sunt. Tūsculum nōn oppidum Graecum, sed oppidum 40
Rōmānum est. Tūsculum et Brundisium sunt oppida
Rōmāna. Sardinia insula Rōmāna est. Crēta, Rhodus,
Naxus, Samos, Chios, Lesbos, Lēmnos, Euboea sunt
insulae Graecae. In Graeciā multae insulae sunt. In Ita-
liā et in Graeciā sunt multa oppida. In Galliā et in Ger- 45

māniā multī sunt fluvīi. Suntne multī fluvīi et multa oppida in Arabiā? In Arabiā nōn multī, sed paucī fluvīi sunt et pauca oppida.

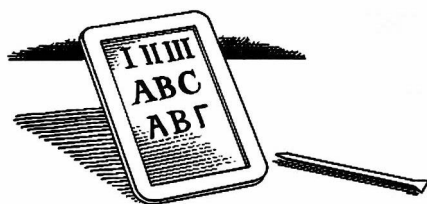
sunt-ne...?
paucī -ae -a ↔ multī -ae
-a: multī/paucī fluvīi,
multae/paucae insulae,
multa/pauca oppida

Num Crēta oppidum est? Crēta oppidum nōn est!
50 Quid est Crēta? Crēta insula est. Num Sparta insula est? Sparta nōn est insula! Quid est Sparta? Sparta oppidum est. Rhēnus quid est? Rhēnus est magnus fluvius. Num oceanus Atlanticus parvus est? Nōn parvus, sed magnus est oceanus.

num Crēta...est? = est-ne
Crēta...?
num...? ... nōn...: num
Rōma in Graeciā est?
Rōma in Graeciā nōn est

55 Ubi est imperium Rōmānum? Imperium Rōmānum est in Eurōpā, in Asiā, in Āfricā. Hispānia et Syria et Aegyptus prōvinciae Rōmānae sunt. Germānia nōn est prōvincia Rōmāna: Germānia in imperiō Rōmānō nōn est. Sed Gallia et Britannia sunt prōvinciae Rōmānae.
60 In imperiō Rōmānō multae sunt prōvinciae. Magnum est imperium Rōmānum!

-um -ō:
imperium Rōmānum
in imperiō Rōmānō

III LITTERAE ET NVMERI

I et II numerī sunt. III quoque numerus est. I, II, III numerī Rōmānī sunt. I et II sunt parvī numerī. CIO
65 magnus numerus est.

I = ūnus (1)
II = duo (2)
III = trēs (3)
CIO (M) = mille (1000)

A et B litterae sunt. C quoque littera est. A, B, C sunt trēs litterae. A est littera prīma (I), B littera secunda (II),

A = 'ā'
B = 'bē'
C = 'cē'
trēs = III (3)

r = 'gamma'
 Latīnus -a -um = Rō-
 mānus
 D = 'dē'
 Δ = 'delta'

vocābulum: in vocābulō
 capitulum primum (cap.
 I): in capitulō primō
 mille = CIO/M (1000)
 sex = VI (6)

ūnus -a -um = I (1)

(numerus) singulāris: I;
 plūrālis: II, III...

fluvius magnus
 fluvii magni

-us -ī

exemplum
 exempla

insula magna
 insulae magnae

-a -ae

C littera tertia (III). r littera Graeca est. c est littera
 Latīna. c et d litterae Latīnae sunt. r et Δ sunt litterae
 Graecae.

70

Fluvius et *oppidum* vocābula Latīna sunt. *Ubi* quoque
 vocābulum Latīnum est. In vocābulō *ubi* sunt trēs litte-
 rae. In capitulō primō mille vocābula sunt.

In vocābulō *insula* sex litterae et trēs syllabae sunt:
 syllaba prīma *in-*, secunda *-su-*, tertia *-la*. In vocābulō
nōn sunt trēs litterae et ūna syllaba.

75

Quid est III? III numerus Rōmānus est. r quid est? r
 littera Graeca est. Num c littera Graeca est? Nōn littera
 Graeca, sed littera Latīna est c. Estne B littera prīma? B
 nōn littera prīma, sed secunda est. Quid est *nōn*? *Nōn*
 est vocābulum Latīnum. *Nōn, sed, magnus, numerus* vo-
 cābula Latīna sunt. *Vocābulum* quoque vocābulum Latī-
 num est!

80

GRAMMATICA LATINA

Singulāris et plūrālis

85

[A] Nīlus fluvius magnus est.

Nīlus et Rhēnus fluvii magni sunt.

'Fluvius' singulāris est. 'Fluvii' plūrālis est. Singulā-
 ris: -us. Plūrālis: -ī.

Exemplum: numerus, numeri.

90

I parvus numerus est. I et II parvi numeri sunt.

[B] Corsica insula magna est

Corsica et Sardinia insulae magnae sunt.

'Insula' singulāris est. 'Insulae' plūrālis est. Singulāris: -a.
 Plūrālis: -ae.

95

Exempla: littera, litterae; prōvincia, prōvinciae.

A littera Latīna est. A et B litterae Latīnae sunt. Gallia est prōvincia Rōmāna. Gallia et Hispānia prōvinciae Rōmānae sunt.

100 [C] Brundisium oppidum magnum est.

Brundisium et Sparta oppida magna sunt.

'Oppidum' singulāris est. 'Oppida' plūrālis est. Singulāris: -um. Plūrālis: -a.

Exempla: vocābulum, vocābula; exemplum, exempla.

105 Littera est vocābulum Latīnum, nōn Graecum. Littera et numerus nōn vocābula Graeca, sed Latīna sunt.

PENSVM A

Nīlus fluvi- est. Nīlus et Rhēnus fluvi- —. Crēta insul- —. Crēta et Rhodus insul- sunt. Brundisium oppid- —. Brundisium et Tūsculum oppid- —.

Rhēnus fluvi- magn- est. Tiberis est fluvi- parv-. Rhēnus et Dānuvius nōn fluvi- parv-, sed fluvi- magn- sunt. Sardinia insul- magn- est. Melita insul- parv- est. Sardinia et Sicilia nōn insul- parv-, sed insul- magn- sunt. Brundisium nōn oppid- parv-, sed oppid- magn- est. Tūsculum et Delphī nōn oppid- magn-, sed oppid- parv- sunt.

Crēta insul- Graec- est. Lesbos et Chios et Naxos sunt insul- Graec-. In Graeciā mult- insul- sunt. In Galliā sunt mult- fluvi-. In Italiā mult- oppid- sunt. In Arabiā sunt pauc- fluvi- et pauc- oppid-.

A et B litter- Latīn- sunt. C quoque litter- Latīn- est. *Multi* et *pauci* vocābul- Latīn- sunt. *Ubi* quoque vocābul- Latīn- est. I et II numer- Rōmān- sunt. III quoque numer- Rōmān- est.

PENSVM B

Sicilia — est. Italia insula — est. Rhēnus — est. Brundisium — est. Sicilia et Sardinia — magnae sunt. Melita insula — est. Britannia nōn — parva, sed — — est. Brundisium nōn —

oppidum magnum
oppida magna

-um -a

pēsum
pēnsa

Vocābula:
fluvius
insula
oppidum
oceanus
imperium
prōvincia
numerus
littera
vocābulum

capitulum
 syllaba
 exemplum
 pēsum
 magnus
 parvus
 Graecus
 Rōmānus
 Latīnus
 multī
 paucī
 ūnus
 duo
 trēs
 sex
 mille
 prīmus
 secundus
 tertius
 est
 sunt
 in
 et
 sed
 nōn
 quoque
 -ne?
 ubi?
 num?
 quid?
 grammatica
 singulāris
 plūrālis

—, sed — magnum est. Est — Brundisium in Graeciā? Brundisium — est in Graeciā, — in Italiā. — est Sparta? Sparta est in Graeciā: Sparta oppidum — est. Delphī — oppidum Graecum est. Euboea, Naxus, Lesbos, Chios — Graecae sunt. In Graeciā sunt — insulae.

Quid est III? III — est. — est A? A littera est. A, B, C — Latīnae sunt. — r littera Latīna est? r — littera —, sed littera — est. *Īnsula* — Latīnum est.

PENSVM C

Ubi est Rōma?

Estne Sparta in Italiā?

Ubi est Italia?

Ubi sunt Syria et Arabia?

Estne Aegyptus in Asiā?

Ubi sunt Sparta et Delphī?

Ubi est Brundisium?

Quid est Brundisium?

Num Crēta oppidum est?

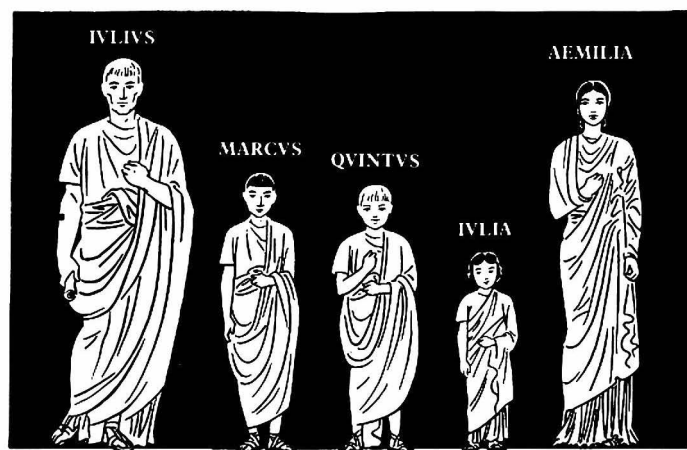
Estne Britannia insula parva?

Quid est Tiberis?

Quid est D?

Num Δ littera Latīna est?

Estne II magnus numerus?

FAMILIA ROMANA

1 Iūlius vir Rōmānus est. Aemilia fēmina Rōmāna est.
Mārcus est puer Rōmānus. Quīntus quoque puer Rō-
mānus est. Iūlia est puella Rōmāna.

Mārcus et Quīntus nōn virī, sed puerī sunt. Virī sunt
5 Iūlius et Mēdus et Dāvus. Aemilia et Dēlia et Syra sunt
fēminae. Estne fēmina Iūlia? Nōn fēmina, sed parva
puella est Iūlia.

Iūlius, Aemilia, Mārcus, Quīntus, Iūlia, Syra, Dā-
vus, Dēlia Mēdusque sunt familia Rōmāna. Iūlius pater
10 est. Aemilia est mātēr. Iūlius pater Mārcī et Quīntī est.
Iūlius pater Iūliae quoque est. Aemilia est mātēr Mārcī
et Quīntī et Iūliae. Mārcus fīlius Iūliī est. Mārcus fīlius
Aemiliae est. Quīntus quoque fīlius Iūliī et Aemiliae
est. Iūlia est fīlia Iūliī et Aemiliae.

15 Quis est Mārcus? Mārcus puer Rōmānus est. Quis
pater Mārcī est? Iūlius pater Mārcī est. Quae est mātēr

ūnus (I) vir
duo (II) virī

ūnus puer
duo puerī

-que = et —: Mēdus-que
= et Mēdus

Iūlius	∞	Aemilia
pater		mātēr

Mārcus	Quīntus	Iūlia
fīlius	fīlius	fīlia

quis? quae?
quis est Mārcus?
quae est Iūlia?
quis est pater Mārcī?
quae est mātēr Mārcī?

quī?
quī sunt filiī?

Iūlia-que

filiae-que

duo = II (2)

duo duae duo:
duo servī
duae ancillae
duo oppida

cuius? Iūliī, Aemiliae

quot? I, II, III...
quot filiī?
quot filiae?
quot oppida?
centum = C (100)

Mārcī? Māter Mārcī est Aemilia. Quae est Iūlia? Iūlia est puella Rōmāna. Quae māter Iūliae est? Aemilia māter Iūliae est. Pater Iūliae est Iūlius. Iūlia filia Iūliī est. Quī sunt filiī Iūliī? Filiī Iūliī sunt Mārcus et Quīntus. 20 Mārcus, Quīntus Iūliaque sunt trēs liberī. Liberī sunt filiī filiaeque. Mārcus et Quīntus et Iūlia sunt liberī Iūliī et Aemiliae. In familiā Iūliī sunt trēs liberī: duo filiī et ūna filia.

Estne Mēdus filius Iūliī? Mēdus filius Iūliī nōn est, 11 Mēdus est servus Iūliī. Iūlius dominus Mēdī est. Iūlius dominus servī est. Dāvus quoque servus est. Mēdus et Dāvus duo servī sunt. Iūlius est dominus Mēdī et Dāvī. Iūlius dominus servōrum est et pater liberōrum.

Estne Dēlia filia Aemiliae? Dēlia nōn est filia Aemi- 30 liae, Dēlia ancilla Aemiliae est. Aemilia domina Dēliae est. Aemilia domina ancillae est. Syra quoque ancilla est. Dēlia et Syra duae ancillae sunt. Aemilia domina ancillārum est.

Cuius servus est Dāvus? Dāvus servus Iūliī est. Cuius 35 ancilla est Syra? Syra est ancilla Aemiliae.

Quot liberī sunt in familiā? In familiā Iūliī sunt trēs liberī. Quot filiī et quot filiae? Duo filiī et ūna filia. Quot servī sunt in familiā? In familiā sunt centum servī. In familiā Iūliī sunt multī servī, paucī liberī. Iūlius est 40 dominus multōrum servōrum.

‘Duo’ et ‘trēs’ numerī sunt. ‘Centum’ quoque numerus est. Numerus servōrum est centum. Numerus libe-

rōrum est trēs. Centum est magnus numerus. Trēs par-
 45 vus numerus est. Numerus servōrum est magnus. Nu-
 merus liberōrum parvus est. In familiā Iūlii magnus
 numerus servōrum, parvus numerus liberōrum est.

Mēdus servus Graecus est. Dēlia est ancilla Graeca.
 In familiā Iūlii sunt multī servī Graeci multaeque ancil-
 50 lae Graecae. Estne Aemilia fēmina Graeca? Aemilia nōn
 est fēmina Graeca, sed Rōmāna. Iūlius nōn vir Graecus,
 sed Rōmānus est.

Sparta oppidum Graecum est. Sparta, Delphī Tūscu-
 lumque tria oppida sunt: duo oppida Graeca et ūnum
 55 oppidum Rōmānum. In Graeciā et in Italiā magnus nu-
 merus oppidōrum est. In Galliā est magnus numerus
 fluviorum. Fluvii Galliae magni sunt. Māgnine sunt flu-
 vii Āfricae? In Āfricā ūnus fluvius magnus est: Nīlus;
 cēterī fluvii Āfricae parvī sunt. Suntne magnae īnsulae
 60 Graecae? Crēta et Euboea duae īnsulae magnae sunt;
 cēterae īnsulae Graecae sunt parvae. —

III Quis est Cornēlius? Cornēlius dominus Rōmānus est.
 Iūlius et Cornēlius duo dominī Rōmānī sunt. Mēdus
 nōn est servus Cornēlii. Mēdus servus Iūlii est.

65 Cornēlius: "Cuius servus est Mēdus?"

Iūlius: "Mēdus servus meus est."

Cornēlius: "Estne Dāvus servus tuus?"

Iūlius: "Dāvus quoque servus meus est. Servī mei
 sunt Mēdus et Dāvus et cēterī multī..."

70 Cornēlius: "Estne Dēlia ancilla tua?"

magnus numerus servō-
 rum = multī servī
 parvus numerus liberō-
 rum = paucī liberī

multae-que

trēs tria:
 trēs liberī
 trēs litterae
 tria oppida

magnus numerus oppi-
 dōrum = multa oppida
 magnus numerus fluvi-
 ōrum = multī fluvii
 magni-ne

cēterī -ae -a

Cornēlius

meus -a -um

tuus -a -um

ecce duo librī →

ūnus liber
duo librī

novus -a -um ↔
antīquus -a -um

pāgina

Iūlius: "Dēlia est ancilla mea, et Syra quoque ancilla mea est. Ancillae meae sunt Dēlia et Syra et cēterae multae. Familia mea magna est."

Cornēlius: "Quot servī sunt in familiā tuā?"

Iūlius: "In familiā meā sunt centum servī."

75

Cornēlius: "Quid?"

Iūlius: "Numerus servōrum meōrum est centum."

Cornēlius: "Centum servī! Magnus est numerus servōrum tuōrum!"

liber
antīquus

liber
novus

LIBER TVVS LATINVS

80

Ecce duo librī Latīnī: liber antīquus et liber novus.

LINGVA LATINA est prīmus liber tuus Latīnus. Titulus librī tuī est 'LINGVA LATINA'. Liber tuus nōn antīquus, sed novus est.

In LINGVA LATINA sunt multae pāginae et multa capi- 85
tula: capitulum prīmum, secundum, tertium, cētera.
'IMPERIVM ROMANVM' est titulus capitulī prīmī. Titulus capitulī secundī est 'FAMILIA ROMANA'. In capitulō secundō sunt sex pāginae. In pāginā prīmā capitulī secundī multa vocābula nova sunt: *vir, fēmina, puer, pu- 90*
ella, familia, cētera. Numerus vocābulōrum Latīnōrum magnus est!

GRAMMATICA LATINA

Masculinum, femininum, neutrum

95 [A] 'Servus' est vocabulum masculinum.

[B] 'Ancilla' est vocabulum femininum.

[C] 'Oppidum' est vocabulum neutrum.

Exempla:

[A] Vocabula masculina: filius, dominus, puer, vir; fluvius,

100 oceanus, numerus, liber, titulus. Masculinum: -us (-r).

[B] Vocabula feminina: femina, puella, filia, domina; insula, provincia, littera, familia, pagina. Femininum: -a.

[C] Vocabula neutra: oppidum, imperium, vocabulum, capitulum, exemplum, pensum. Neutrum: -um.

105 *Genetivus*

[A] Masculinum:

Iulius dominus servī (Dāvī) est.

Iulius dominus servōrum (Dāvī et Mēdī) est.

'Servī' genetivus est. 'Servōrum' quoque genetivus est.

110 'Servī' genetivus singularis est. 'Servōrum' est genetivus plurālis. Genetivus: singularis -ī, plurālis -ōrum.

[B] Femininum:

Aemilia domina ancillae (Syræ) est.

Aemilia domina ancillārum (Syræ et Dēliae) est.

115 'Ancillae' genetivus singularis est. 'Ancillārum' est genetivus plurālis. Genetivus: singularis -ae, plurālis -ārum.

[C] Neutrum:

D est prima littera vocabulī 'dominus'.

Numerus vocabulōrum magnus est.

120 'Vocabulī' genetivus singularis est. 'Vocabulōrum' est genetivus plurālis. Genetivus: singularis -ī, plurālis -ōrum.

PENSVM A

Mārcus fili- Iūliū est. Iūlia fili- Iūliū est. Iūlius est vir Rōmān-. Aemilia fēmin- Rōmān- est. Iūlius domin-, Aemilia domin- est. Mēdus serv- Graec- est, Dēlia est ancill-

masculinum (m) < masculus = vir
femininum (f) < femina
neutrum (n) = nōn m, nōn f

-us

-a

-um

genetivus (gen)

servī
servōrum

-ī -ōrum

ancillae
ancillārum

-ae -ārum

vocabulī
vocabulōrum

-ī -ōrum

Vocābula nova:

vir
fēmina
puer
puella
familia
pater
māter
filius
filia
liberī
servus
dominus
ancilla
domina
liber
titulus
pāgina
antīquus
novus
cēterī
meus
tuus
centum
duae
tria
-que
quis?
quae?
quī?
cuius?
quot?
masculinum
fēmininum
neutrum
genetivus

Graec-. Sparta oppid- Graec- est.

Iūlius pater Mārc- est. Mārcus est filius Iūli- et Aemili-.
Mēdus servus Iūli- est: Iūlius est dominus serv-. Iūlius domi-
nus Mēd- et Dāv- est: Iūlius dominus serv- est. Numerus
serv- magnus est. Dēlia est ancilla Aemili-: Aemilia do-
mina ancill- est. Aemilia domina Dēli- et Syr- est: Aemilia
domina ancill- est. In familiā Iūli- est magnus numerus
serv- et ancill-. Aemilia māter Mārc- et Quīnt- et Iūli- est.
Mārcus, Quīntus Iūliaque sunt liberī Iūli- et Aemili-. Nu-
merus liber- est trēs. Numerus serv- est centum.

In pāginā prīmā capitul- secund- multa vocābula nova
sunt. Numerus capitul- nōn parvus est.

PENSVM B

Mārcus — Rōmānus est. Iūlius — Rōmānus est. Aemilia est
— Rōmāna. Iūlius est — Mārci et Quīnti et Iūliae. In — Iūlii
sunt trēs —: duo — et ūna —. — liberōrum est Aemilia.

— est Dāvus? Dāvus est — Iūlii. Iūlius — Dāvi est. — est
Syrā? Syrā — Aemiliae est. Aemilia est — Syrae.

Cornēlius: “— servī sunt in familiā tuā?” Iūlius: “In familiā
— sunt — (c) servī.” Cornēlius: “Familia — magna est!”

‘LINGVA LATINA’ est titulus — tuī Latīnī.

PENSVM C

Quis est Quīntus?

Quī sunt Mēdus et Dāvus?

Mārcusne quoque servus Iūlii est?

Cuius filia est Iūlia?

Quot liberī sunt in familiā Iūlii?

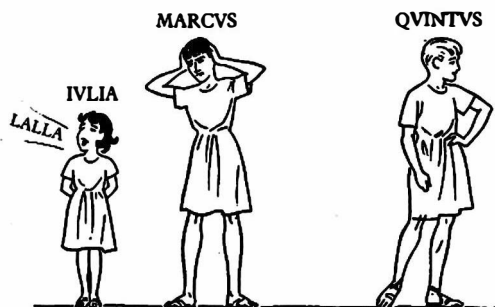
Quot servī in familiā sunt?

Num Syra domina est?

Quae est domina ancillārum?

Estne Cornēlius vir Graecus?

Num ‘puella’ vocābulum masculinum est?

PVER IMPROBVS

I SCAENA PRIMA

Persōnae: Iūlia, Mārcus, Quīntus.

Iūlia cantat: "Lalla." Iūlia laeta est.

Mārcus: "St!" Mārcus laetus nōn est.

5 Iūlia cantat: "Lalla, lalla."

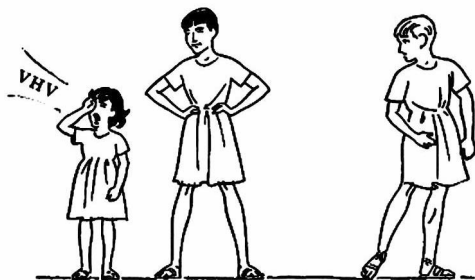
Mārcus: "Ssst!" Mārcus irātus est.

Iūlia cantat: "Lalla, lalla, lalla."

Mārcus Iūliam pulsāt.

Iam Iūlia nōn cantat, sed plōrat: "Uhuhū!"

10 Mārcus rīdet: "Hahahae!"

Quīntus Mārcum videt. Mārcus nōn videt Quīntum.

Quīntus: "Quid? Mārcus puellam pulsāt — et rīdet!"

scaena

persōna

Mārcus Iūliam pulsāt

Iūlia plōrat

Mārcus rīdet

Quīntus Mārcum videt

Mārcus Quīntum nōn videt

Quintus Mārcum pulsat

mamma = mātēr

Mārcus Quīntum pulsat

Iūlia Aemiliam vocat

Aemilia venit

Quīntus irātus est et Mārcum pulsat! Iam nōn rīdet
Mārcus. Mārcus irātus pulsat Quīntum.

Iūlia: "Ubi est mātēr?" Iūlia Aemiliam nōn videt. 15

Iūlia Aemiliam vocat: "Mātēr! Mārcus Quīntum
pulsat!"

Mārcus (irātus): "St!" Mārcus Iūliam pulsat.

Iūlia plōrat et Aemiliam vocat: "Mamma! Mam-ma!
Mārcus mē pulsat!" 20

Aemilia venit.

SCAENA SECVNDA

II

Persōnae: Aemilia, Iūlia, Mārcus, Quīntus.

Aemilia interrogat: "Quis mē vocat?"

Quīntus respondet: "Iūlia tē vocat." 25

Aemilia Quīntum interrogat: "Cūr Iūlia plōrat?"

Quīntus respondet: "Iūlia plōrat, quia Mārcus eam
pulsat."

Aemilia: "Quid? Puer parvam puellam pulsat? Fū!
Cūr Mārcus Iūliam pulsat?" 30

Quīntus: "Quia Iūlia cantat."

Aemilia: "Ō Iūlia, mea parva filia! Mārcus puer pro-
bus nōn est; Mārcus est puer improbus!"

im-probus -a -um
↔ probus -a -um

Quīntus: "Iūlia puella proba est."

- 35 Aemilia Quīntum interrogat: "Ubi est Iūlius? Cūr nōn venit?" Aemilia Iūlium nōn videt.

Respondet Mārcus: "Pater dormit."

Quīntus: "Māter nōn tē, sed mē interrogat!"

Aemilia: "St, puerī! Ubi est pater?"

- 40 Quīntus: "Pater nōn hīc est, sed Mārcus hīc est."

Quīntus Iūlium vocat: "Pater! Pa-ter!"

Iūlius Quīntum nōn audit neque venit. Cūr Iūlius Quīntum nōn audit? Iūlius eum nōn audit, quia dormit.

Mārcus: "Hahae! Pater dormit neque tē audit."

- 45 Aemilia: "Fū, puer!" Aemilia irāta est. Māter filium verberat: tuxtax, tuxtax...

Mārcus plōrat: "Uhuhū!"

Iūlius eum audit. Iam nōn dormit pater.

cūr Iūlius nōn venit?

Quīntus Iūlium vocat

ne-que = et nōn
(ne- = nōn)
eum : Quīntum
Iūlius dormit

verberat = pulsat et
pulsat ('tux-tax')

eum : Mārcum

SCAENA TERTIA

III

Persōnae: Iūlius, Aemilia, Iūlia, Mārcus, Quīntus.

50

Quīntus: "Pater venit."

Aemilia Quīntum nōn audit, quia Mārcus plōrat.

Iūlius Quīntum videt eumque interrogat: "Cūr Mārcus plōrat?"

Quīntus respondet: "Mārcus plōrat, quia māter eum 55 verberat."

Iūlius: "Sed cūr māter Mārcum verberat?"

Quīntus: "Mārcum verberat, quia puer improbus est.

Mārcus parvam puellam pulsat!"

Iūlia: "Mamma! Pater hīc est." Aemilia Iūlium videt. 60

Aemilia: "Tuus Mārcus filius improbus est!"

Iūlius: "Fū, puer! Puer probus nōn pulsat puellam. Puer quī parvam puellam pulsat improbus est!"

Iūlius irātus puerum improbum verberat: tuxtax, tuxtax, tuxtax... 65

Mārcus plōrat. Quīntus laetus est et rīdet. Iūlia laeta nōn est neque rīdet. Cūr nōn laeta est Iūlia? Nōn laeta est, quia Mārcus plōrat. Iūlia est puella proba!

eum-que = et eum
(: Quīntum)

eum : Mārcum

māter Mārcum verberat,
quia Mārcus puer im-
probus est

Iūlia nōn laeta est

Puer rīdet. Puella plōrat. Quis est puer quī rīdet?
 70 Puer quī rīdet est Mārcus. Quae est puella quae plōrat?
 Puella quae plōrat est Iūlia.

Mārcus, quī puellam pulsāt, puer improbus est. Pu-
 ella quam Mārcus pulsāt est Iūlia. Iūlia Aemiliam vocat.
 Aemilia, quam Iūlia vocat, māter liberōrum est. Aemi-
 75 lia puerum verberat. Puer quem Aemilia verberat est
 Mārcus.

Quem vocat Quīntus? Quīntus Iūlium vocat. Iūlius,
 quem Quīntus vocat, pater liberōrum est. Iūlius Quīn-
 tum nōn audit. Quem audit Iūlius? Iūlius Mārcum
 80 audit. Puer quem Iūlius audit est Mārcus.

Puella quae cantat laeta est. Puella quae plōrat nōn
 est laeta. Puer quī puellam pulsāt improbus est!

GRAMMATICA LATINA

Nōminātīvus et accūsātīvus

85 [A] Masculinum.

Mārcus rīdet. Quīntus Mārcum pulsāt.

Mārcus Quīntum pulsāt. Quīntus plōrat.

‘Mārcus’ nōminātīvus est. ‘Mārcum’ accūsātīvus est.
 ‘Quīntum’ est accūsātīvus, ‘Quīntus’ nōminātīvus. Nōminātī-

90 vus: -us (-r). Accūsātīvus: -um.

Exempla: Iūlius, Iūlium; filius, filium; puer, puerum; eum.

[B] Fēmininum.

Iūlia cantat. Mārcus Iūliam pulsāt.

Iūlia Aemiliam vocat. Aemilia venit.

95 ‘Iūlia, Aemilia’ nōminātīvus est. ‘Iūliam, Aemiliam’ accūsātīvus est. Nōminātīvus: -a. Accūsātīvus: -am.

Exempla: puella, puellam; parva, parvam; eam.

quī
 quae
 puer quī rīdet
 puella quae plōrat

quem
 quam
 puer quem Aemilia
 verberat
 puella quam Mārcus
 pulsāt

quem? Iūlium
 Quīntum

nōminātīvus (nōm)
 accūsātīvus (acc)

Mārcus Quīntus
 Mārcum Quīntum

-us
 -um

Iūlia Aemilia
 Iūliam Aemiliam

-a
 -am

cantat
rīdet
dormit

-at
-et
-it

-us	-um	-at
-a	-am	-et
	eum	-it
	eam	
	mē	
	tē	

Verbum

Iūlia cantat. Mārcus rīdet. Iūlius dormit.

'Cantat' verbum est. 'Cantat', 'rīdet', 'dormit' tria verba 100
sunt.

Exempla: cantat, pulsat, plōrat, vocat, interrogat, verberat
(-at); rīdet, videt, respondet (-et); dormit, venit, audit (-it).

Nōminātīvus:

Accūsātīvus:

Verbum:

Mārcus	Iūliam	pulsat.	105
Quīntus	Mārcum	videt.	
Iūlia	Aemiliam	vocat.	
Aemilia	Quīntum	interrogat:	
"Quis	mē	vocat?"	
Quīntus		respondet:	110
"Iūlia	tē	vocat.	
Mārcus	eam	pulsat."	
Aemilia	puerum	verberat.	
Mārcus		plōrat.	
Iūlius	eum	audit.	115
Iūlius		venit.	
"Puer probus	parvam puellam	nōn pulsat!"	
Iūlius irātus	puerum improbum	verberat.	

PENSVM A

Cūr Mārc- Iūliam pulsat? Mārcus Iūli- pulsat, quia Iūli-
cantat. Iūlia plōr-, quia Mārcus e- pulsat. Iūlia: "Mamma!
Mārcus — pulsat." Aemilia puell- aud- et ven-. Māter
Quīnt- videt et e- interrog-: "Quis mē voc-?" Quīnt- re-
spond-: "Iūlia — vocat."

Iūlius dorm-. Quīntus Iūli- voc-: "Pater!" Mārcus rīd-,
quia Iūli- nōn venit. Aemilia Mārc- verber-. Iūlius ven-,
quia Mārc- plōrat. Iūlius Aemili- et Mārc- et Quīnt- et Iūli-
videt. Iūlius: "Puer quī parv- puell- pulsat improbus est."
Iūlius puer- improb- verberat. Quem Iūli- verberat? Puer
qu- Iūlius verberat est Mārcus. Mārcus plōr-. Puer qu- plō-
rat laet- nōn est. Puella qu- cantat laet- est.

PENSVM B

Puella —: “Lalla.” Puella — cantat est Iūlia. Iūlia — est. Puer improbus puellam —. Puella —: “Uhuhū!” Puer —: “Hahahae!” Puer — rīdet est Mārcus. Iūlia Aemiliam —: “Mamma!” Aemilia —, et Quīntum —: “Cūr Iūlia plōrat?” Quīntus —: “Iūlia plōrat, — Mārcus eam pulsat.” Aemilia: “Mārcus puer — nōn est, puer — est! Ubi est pater?” Aemilia Iūlium nōn —. Quīntus: “Pater nōn — est.” Quīntus Iūlium —: “Pater!” Iūlius Quīntum nōn —. — Iūlius Quīntum nōn audit? Iūlius eum nōn audit, quia —. Mārcus plōrat, — Aemilia eum verberat. Iūlius Mārcum audit; — Iūlius nōn dormit. — Aemilia verberat? Aemilia Mārcum —. Puer — Aemilia verberat improbus est. Iūlia laeta nōn est — rīdet.

PENSVM C

Quis Iūliam pulsat?
Cūr Iūlia plōrat?
Quīntusne quoque Iūliam pulsat?
Quem Quīntus pulsat?
Cūr Aemilia venit?
Quis Iūlium vocat?
Cūr Iūlius Quīntum nōn audit?
Quem audit Iūlius?
Cūr Mārcus plōrat?
Rīdetne Iūlia?
Num ‘Mārcus’ accūsātīvus est?
Num ‘Iūliam’ nōminātīvus est?
Quid est ‘dormit’?

Vocābula nova:

scaena
persōna
mamma
laetus
irātus
probus
improbus
cantat
pulsat
plōrat
rīdet
videt
vocat
venit
interrogat
respondet
dormit
audit
verberat
mē
tē
eum
eam
neque
iam
cūr?
quia
ō!
hīc
quī
quae
quem
quam
nōminātīvus
accūsātīvus
verbum

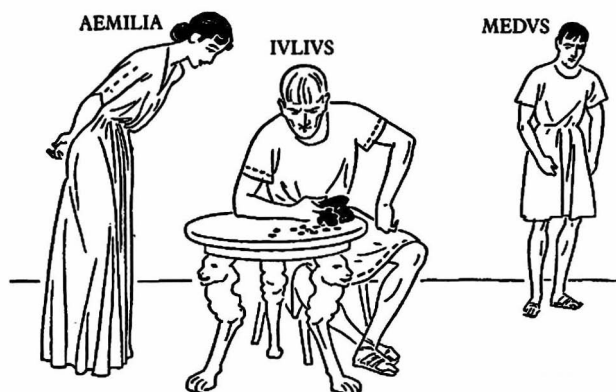
sacculus: *in* sacculō
eius : Iūlii

nummus

numerat < numerus

I	ūnus
II	duo
III	trēs
IV	quattuor
V	quīnque
VI	sex
VII	septem
VIII	octō
IX	novem
X	decem

DOMINVS ET SERVI

SCAENA PRIMA

I

Persōnae: Iūlius, Aemilia, Mēdus.

Sacculus Iūlii nōn parvus est. In sacculō eius est pecū-
nia. Iūlius pecūniam in sacculō habet.

Aemilia sacculum videt Iūliumque interrogat: "Quot 5
nummī sunt in sacculō tuō?"

Iūlius respondet: "Centum."

Aemilia: "Num hīc centum nummī sunt?"

Iūlius pecūniam numerat: "Ūnus, duo, trēs, quat-
tuor, quīnque, sex, septem, octō, novem, decem. 10
Quid? Decem tantum?"

Iūlius rūsus pecūniam numerat: "Ūnus, duo, trēs,
quattuor... novem, decem." Numerus nummōrum nōn
est centum, sed decem tantum.

Iūlius: "Quid? In sacculō meō nōn centum, sed tan- 15
tum decem nummī sunt! Ubi sunt cēterī nummī? Servi
meī ubi sunt?"

Mēdus: "Servus tuus Mēdus hīc est."

Iūlius servum suum Mēdum videt, Dāvum nōn vi-
20 det. Mēdus adest. Dāvus nōn adest, sed abest. Iūlius et
Aemilia et Mēdus adsunt. Dāvus cēterīque servī ab-
sunt.

Iūlius: "Quid? Ūnus servus tantum adest! Ubi est
Dāvus? Dāvum vocā!"

25 Mēdus Dāvum vocat: "Dāve!" sed Dāvus Mēdum
nōn audit neque venit.

Mēdus rūrsus Dāvum vocat: "Da-ā-ve! Venī!"

Dāvus venit. Iam duo servī adsunt.

SCAENA SECVNDA

30 *Persōnae: Iūlius, Aemilia, Mēdus, Dāvus.*

Dāvus, quī dominum suum nōn videt, Mēdum inter-
rogat: "Quid est, Mēde?"

Mēdus: "St! Dominus adest. Salūtā dominum!"

Servus dominum salūtāt: "Salvē, domine!"

35 Dominus servum salūtāt: "Salvē, serve!"

Dāvus: "Quid est, domine?"

Iūlius: "St! Tacē, serve! Tacē et audī!" Servus tacet.

Iūlius: "In sacculō meō sunt decem tantum nummī.

Ubi sunt cēterī nummī meī?"

40 Dāvus tacet, neque respondet.

Aemilia: "Respondē, Dāve! Dominus tē interrogat."

Dāvus respondet: "Pecūnia tua hīc nōn est. Interrogā
Mēdum!"

ad-est = hīc est
ab-est ↔ ad-est
ad-sunt = hīc sunt
ab-sunt ↔ ad-sunt

servus dominum salūtāt

nūllum : nōn ūnum
verbum = vocābulum

ecce sacculus = vidē: hīc
est sacculus

eius : Dāvī

bonus -a -um = probus

Iūlius Mēdum interrogat: "Ubi sunt nummī meī, Iī Mēde?" Mēdus nūllum verbum respondet. 11 45

Iūlius rūrsus eum interrogat: "Ubi est pecūnia mea? Respondē, serve!"

Mēdus Dāvum accūsāt: "Pecūnia tua in sacculō Dāvī est. Dāvus pecūniam tuam habet."

Aemilia: "Audī, Dāve! Mēdus tē accūsāt." 50

Dāvus: "Quem Mēdus accūsāt? mē?"

Iūlius: "Tacē, Mēde! Servus quī servum accūsāt improbus est!" Mēdus tacet.

Iūlius Dāvum nōn accūsāt, sed interrogat eum: "Est-ne pecūnia mea in sacculō tuō, Dāve?" 55

Dāvus: "In sacculō meō nōn est pecūnia tua, domine."

Iūlius: "Ubi est sacculus tuus?"

Dāvus: "Hīc est. Ecce sacculus meus."

Iūlius: "Sacculum tuum in mēnsā pōne!" 60

Dāvus sacculum suum in mēnsā pōnit. Iam sacculus eius in mēnsā est. Iūlius baculum suum in mēnsā pōnit. Baculum dominī in mēnsā est.

Dāvus: "Vidē: in sacculō meō nūlla pecūnia est."

Iūlius nūllam pecūniam videt in sacculō. In sacculō Dāvī nūllī nummī sunt. Sacculus eius vacuus est. Dāvus pecūniam dominī nōn habet. 65

Iūlius: "Ō! Dāvus bonus servus est: pecūniam meam nōn habet. Ecce nummus tuus, Dāve!" Iūlius ūnum nummum pōnit in sacculō Dāvī. Iam sacculus Dāvī nōn 70

est vacuus: in sacculō eius est ūnus nummus. Dāvus laetus est.

Iūlius: "Sūme sacculum tuum et discēde, bone serve!" Dāvus sacculum suum sūmit et discēdit.

- 75 Mēdus baculum, quod in mēnsā est, videt. Mēdus quoque discēdit! Cūr discēdit Mēdus? Mēdus discēdit, quia is pecūniam dominī in sacculō suō habet!

Dāvus et Mēdus absunt.

SCAENA TERTIA

- 80 *Persōnae: Iūlius, Aemilia.*

Iūlius: "Dāvus bonus servus est. Is nōn habet pecūniam meam. — Sed ubi est pecūnia mea, Mēde? Quis pecūniam meam habet?" Mēdus nōn respondet.

Iūlius: "Ubi est Mēdus? Cūr nōn respondet?"

- 85 Aemilia: "Mēdus nōn respondet, quia abest. Nūllus servus adest."

Iūlius Mēdum vocat: "Mēde! Venī!" sed Mēdus, quī abest, eum nōn audit neque venit.

Iūlius rūsus vocat: "Mē-de! Venī, improbe serve!"

- 90 Mēdus nōn venit.

Iūlius: "Cūr nōn venit Mēdus?"

Aemilia: "Mēdus nōn venit, quia is habet pecūniam tuam! Eius sacculus nōn est vacuus!" Aemilia rīdet.

Iūlius irātus est — is nōn rīdet!

- 95 Iūlius: "Ubi est baculum meum?" Iūlius baculum, quod in mēnsā est, nōn videt.

sūmit ↔ pōnit
discēdit ↔ venit

quī quae quod:
puer quī ...
puella quae ...
baculum quod...
is : Mēdus

is : Dāvus

vocātīvus (*voc*) < vocat

Dāve

-e

vocā vocat
tacē tacet
discēde discēdit
audī audit

imperat ↔ pāret

imperātīvus (*imp*)
< imperat

[1] -ā -at
[2] -ē -et
[3] -e -it
[4] -ī -it

Aemilia: "Ecce baculum in mēnsā."

Iūlius baculum suum sūmit et discēdit.

GRAMMATICA LATINA

Vocātīvus

100

Mēdus Dāvum vocat: "Dāve!"

'Dāve' vocātīvus est. Vocātīvus: -e (nōminātīvus: -us).

Exempla: Mēde, domine, serve, improbe.

Servus: "Salvē, domine!" Iūlius Mēdum vocat: "Mēde!
Venī, improbe serve!"

105

Imperātīvus et indicātīvus

Dominus: "Vocā Dāvum!" Servus Dāvum vocat.

Dominus: "Tacē et audī!" Servus tacet et audit.

Dominus: "Discēde, serve!" Servus discēdit.

Dominus imperat. Servus pāret.

110

'Vocā' imperātīvus est. 'Vocat' indicātīvus est. 'Tacē',
'audī', 'discēde' est imperātīvus. 'Tacet', 'audit', 'discēdit'
indicātīvus est. Imperātīvus: -ā, -ē, -e, -ī. Indicātīvus: -at, -et,
-it, -it.

Exempla: [1] salūtā, salūtāt; [2] respondē, respondet; [3] sūme, sūmit; [4] venī, venit.

Mēdus: "Salūtā dominum!" Dāvus dominum salūtāt.

Iūlius: "Respondē, serve!" Servus respondet.

Iūlius imperat: "Sūme sacculum tuum et discēde!" Dāvus
sacculum suum sūmit et discēdit.

120

Iūlius: "Mēde! Venī!" Mēdus nōn venit.

Iūlius imperat. Dāvus pāret; Mēdus nōn pāret.

PENSVM A

Mēdus ad-. Dāvus ab-. Iūlius imper-: "Voc- Dāvum,
Mēd-!" Mēdus Dāvum voc-: "Dāv-! Ven-!" Dāvus ven-
neque Iūlium vid-. Mēdus: "Salūt- dominum!" Dāvus domi-
num salūt-: "Salvē, domin-! Quid est?" Dominus: "Tac-,

serv-! Nummī meī ubi sunt?” Servus tac- neque respond-.
 Iūlius: “Respond-!” Dāvus: “Interrog- Mēdum!” Iūlius Mē-
 dum interrog-: “Ubi est pecūnia mea, Mēd-?” Mēdus: “Dā-
 vus pecūniam tuam hab-.” Iūlius: “Pōn- sacculum tuum in
 mēnsā, Dāv-!” Dāvus pār-: sacculum suum in mēnsā pōn-.
 Dāvus: “Vid-, domin-: sacculus meus vacuus est.” Iūlius:
 “Sūm- sacculum tuum et discēd-, bon- serv-!” Dāvus saccu-
 lum suum sūm- et discēd-.

PENSVM B

In sacculō Iūlii — est. Iūlius pecūniam —: “Ūnus, duo, trēs,
 —, —, sex, —, —, —, —.” In — nōn centum, sed — decem
 nummī sunt.

Dāvus dominum —: “Salvē, domine!” Iūlius —: “Pōne
 sacculum tuum in —!” Dāvus sacculum — in mēnsā —.
 Sacculus Dāvī — est, in sacculō — [: Dāvī] — pecūnia est.
 Dāvus sacculum suum — et discēdit.

Iūlius: “Mēde! Venī!” Mēdus nōn venit, quia — [: Mēdus]
 pecūniam Iūlii —. Iūlius baculum, — in mēnsā est, sūmit et
 —.

Dominus imperat, bonus servus —.

PENSVM C

Quot nummī sunt in sacculō Iūlii?

Adestne Dāvus in scaenā primā?

Quis Dāvum vocat?

Suntne nummī Iūlii in sacculō Dāvī?

Quid Iūlius pōnit in sacculō Dāvī?

Quot nummī iam in sacculō Iūlii sunt?

Estne vacuus sacculus Mēdī?

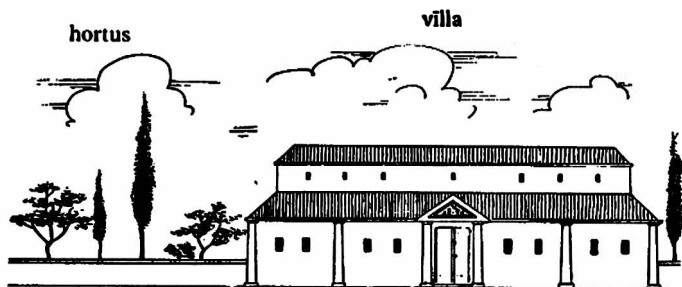
Cūr Mēdus discēdit?

Quem Iūlius vocat?

Cūr Mēdus Iūlium nōn audit?

Vocābula nova:

sacculus
 pecūnia
 nummus
 mēnsa
 baculum
 vacuus
 bonus
 quattuor
 quinque
 septem
 octō
 novem
 decem
 habet
 numerat
 adest
 abest
 salūtat
 tacet
 accūsāt
 pōnit
 sūmit
 discēdit
 imperat
 pāret
 nūllus
 eius
 suus
 is
 quod
 rūsus
 tantum
 salvē
 vocātīvus
 imperātīvus
 indicātīvus

VILLA ET HORTVS

Ecce villa et hortus Iulii. Iulius in magnā villā habitat. 1
Pater et māter et trēs liberī in villā habitant. Iulius et
Aemilia trēs liberōs habent: duōs filiōs et ūnam filiā
— nōn duās filiās.

In villā multī servī habitant. Dominus eōrum est Iū- 5
lius: is multōs servōs habet. Ancillae quoque multae in
villā habitant. Domina eārum est Aemilia: ea multās
ancillās habet.

Iulius in villā suā habitat cum magnā familiā. Pater et
māter habitant cum Mārcō et Quīntō et Iūliā. Iulius et 10
Aemilia in villā habitant cum liberīs et servīs et ancillīs.

Villa Iulii in magnō hortō est. In Italiā sunt multae
villae cum magnīs hortīs. In hortīs sunt rosae et lilia.
Iulius multās rosās et multa lilia in hortō suō habet.
Hortus Iulii pulcher est, quia in eō sunt multae et pul- 15
chrae rosae liliaque.

Aemilia fēmina pulchra est. Syra nōn est fēmina pul-
chra, neque pulcher est nāsus eius, sed foedus est.

eōrum : servōrum

is : Iulius

eārum : ancillārum
ea : Aemilia

-ō -ā:

in hortō, in villā
cum Mārcō, cum Iūliā

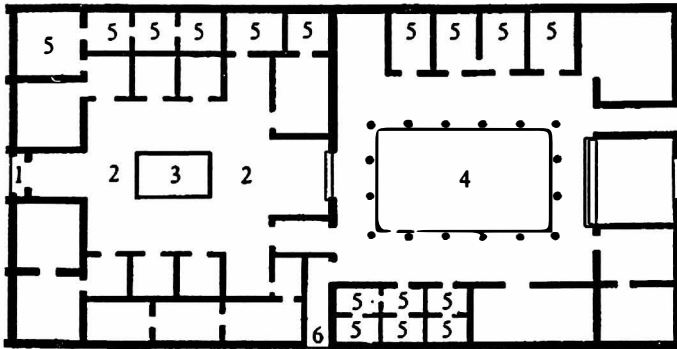
-īs:

in hortīs, in villīs
cum servīs, cum ancillīs

eō : hortō
pulcher -chra -chrum:
hortus pulcher (m)
rosa pulchra (f)
lilium pulchrum (n)

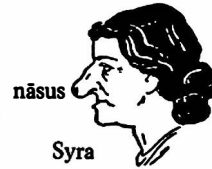
eius : Syrae
foedus -a -um ↔ pulcher

1. ōstium
2. ātrium
3. impluvium
4. peristylum
5. cubicula
6. ōstium

Syra, quae bona ancilla est, nāsum magnum et foedum
 20 habet. Iūlius est vir Aemiliae, fēminae pulchrae. Iūlius
 Aemiliam amat, quia ea pulchra et bona fēmina est.
 Aemilia Iūlium virum suum amat et cum eō habitat.
 Pater et māter liberōs suōs amant. Iūlius nōn sōlus, sed
 cum Aemiliā et cum magnā familiā in villā habitat.

25 In villā sunt duo ōstia: ōstium magnum et ōstium
 parvum. Villā duo ōstia et multās fenestrās habet.

nāsus

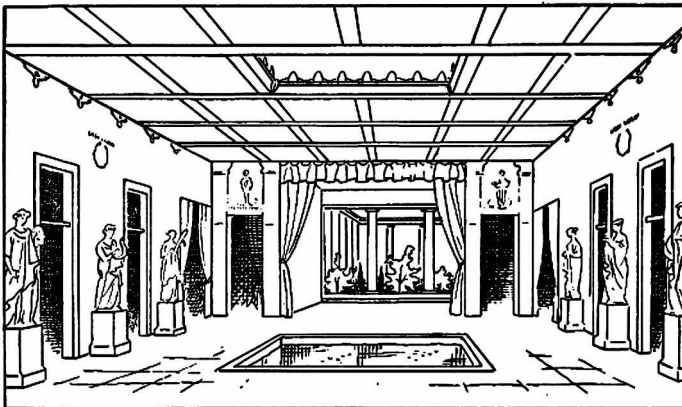
Syra

eō : Iūliō

sōlus -a -um

ōstium et fenestra

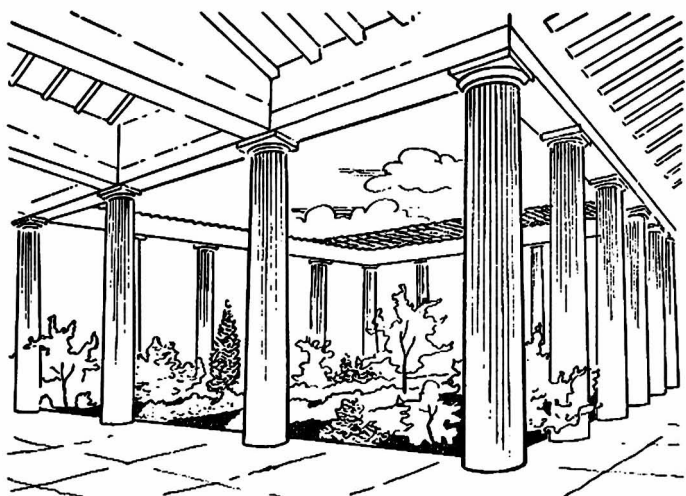

ātrium

In villā Iūlii magnum ātrium est cum impluviō. Quid
 est in impluviō? In eō est aqua. In ātriō nūllae fenestrae
 sunt.

eō : impluviō

peristȳlum

etiam = quoque: etiam
peristȳlum = p. quoque

id : impluvium

iī (= eī) : servī

cae : cubicula

cae : ancillae

eā : Aemiliā

sine ↔ cum

Etiam peristȳlum magnum et pulchrum in villā est. 30
'Peristȳlum' est vocābulum Graecum. In villis Graecis
et Rōmānis magna et pulchra peristȳla sunt. Estne im-
pluvium in peristȳlō? Id nōn in peristȳlō, sed in ātriō
est. In peristȳlō parvus hortus est.

In villā sunt multa cubicula. Quīntus in cubiculō 35
parvō dormit. Estne magnum cubiculum Mārci? Id
quoque parvum est. Iūlius et Aemilia in cubiculō magnō
dormiunt. Ubi dormiunt servī? Iī quoque in cubiculis
dormiunt. Suntne magna eōrum cubicula? Ea nōn
magna sunt, et multī servī in ūnō cubiculō dormiunt. 40
Etiam ancillae multae in ūnō cubiculō dormiunt, neque
eae magna cubacula habent. —

Aemilia in peristȳlō est. Estne sōla? Aemilia sōla nōn
est: liberī cum eā in peristȳlō adsunt. Iūlius abest. Ae-
milia sine virō suō Iūliō in villā est. Ubi est Iūlius? In op- 45
pidō Tūsculō est sine Aemiliā, sed cum servīs quattuor.

11 Aemilia cum Mārcō, Quīntō Iūliāque in peristylō est.
Iūlia rosās pulchrās in hortō videt et ab Aemiliā discē-
dit. Iam ea cum Aemiliā nōn est. Aemilia eam nōn
50 videt. Puella in hortō est.

Aemilia imperat: "Mārce et Quīnte! Iūliam vocāte!"

Mārcus et Quīntus Iūliam vocant: "Iūlia! Venī!" sed
Iūlia eōs nōn audit neque venit.

Iūlia puerōs vocat: "Mārce et Quīnte! Venīte! Hīc
55 multae rosae sunt."

Puerī Iūliam audiunt, neque iī ab Aemiliā discēdunt.

Quīntus: "Carpe rosās, Iūlia!"

Iūlia rosās carpit et cum quīnque rosīs ex hortō venit.

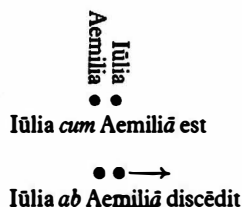

Iūlia: "Vidē, māter! Vidēte, puerī! Vidēte rosās
60 meās!" Iūlia laeta est, rosae eam dēlectant.

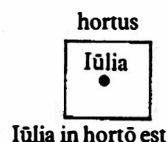
Aemilia: "Ecce puella pulchra cum rosīs pulchrīs!"
Verba Aemiliae Iūliam dēlectant.

Mārcus: "Rosae pulchrae sunt; puella sine rosīs pul-
chra nōn est!" Verba Mārcī Iūliam nōn dēlectant!

65 Aemilia (īrāta): "Tācē, puer improbe! Iūlia puella
pulchra est — cum rosīs et sine rosīs."

eōs : puerōs

Iūlia rosās carpit

iīs (= eīs) : puerīs

eās : rosās

iīs : rosīs

eās : ancillās

eōs : puerōs

Iūlia: "Audīte, Mārce et Quīnte!"

Mārcus: "Māter nōn videt nāsū tuū foedū!"

Mārcus et Quīntus rīdent: "Hahahae!"

Iūlia: "Audī, mamma: puerī etiam mē rīdent!" 70

Iūlia plōrat et cum ūnā rosā ab iīs discēdit.

Aemilia: "Tacēte, puerī improbī! Nāsus Iūliae foedus
nōn est. Discēdite ex peristylō! Sūmite cēterās rosās
eāsque in aquā pōnite!"

Puerī cēterās quattuor rosās sūmunt et cum iīs discē- 75
dunt.

Aemilia, quae iam sōla est in peristylō, ancillās vocat:
"Dēlia et Syra! Venīte!"

Dēlia et Syra ex ātriō veniunt. Aemilia eās interrogat:
"Suntne puerī in ātriō?" 80

Dēlia respondet: "In ātriō sunt."

Aemilia: "Quid agunt Mārcus et Quīntus?"

Dēlia: "Puerī aquam sūmunt ex impluviō..."

Syra: "...et rosās in aquā pōnunt."

Hīc domina et ancillae puerōs audiunt ex ātriō: Quīn- 85
tus plōrat et Mārcus rīdet.

Aemilia: "Quid iam agunt puerī? Age, Dēlia! discēde
et interrogā eōs!" Dēlia ab Aemiliā et Syrā discēdit.

Aemilia Syram interrogat: "Ubi est Dāvus?"

Syra respondet: "In oppidō est cum dominō." 90

Dēlia ex ātriō venit et dominam vocat: "Venī, ō do-
mina! Venī!"

Aemilia: "Quid est, Dēlia?"

Dēlia: "Quīntus est in impluviō!"

95 Aemilia: "In impluviō? Quid agit puer in impluviō?"

Dēlia: "Aquam pulsat et tē vocat."

Aemilia: "Quid agit Mārcus?"

Dēlia: "Is rīdet, quia Quīntus in aquā est!"

Aemilia: "Ō, puer improbus est Mārcus! Agite! Iū-
100 lium vocāte, ancillae!"

Syra: "Sed dominus in oppidō est."

Aemilia: "Ō, iam rūsus abest Iūlius!"

Dēlia: "Age! Venī, domina, et Mārcum verberā!"

Quid agit domina? Domina irāta cum ancillis ex peri-
105 stylō discēdit.

GRAMMATICA LATINA

Accūsātīvus

[A] Masculinum.

Iūlius nōn ūnum *filiūm*, sed duōs *filiōs* habet

110 'Filiūm' est accūsātīvus singulāris (vidē cap. III). 'Filiōs' accūsātīvus plūrālis est. Accūsātīvus: singulāris *-um* (nōminātīvus *-us*), plūrālis *-ōs* (nōminātīvus *-i*).

[B] Fēmininum.

Iūlius nōn duās *filiās*, sed ūnam *filiām* habet.

115 'Filiām' est accūsātīvus singulāris (vidē cap. III). 'Filiās' accūsātīvus plūrālis est. Accūsātīvus: singulāris *-am* (nōminātīvus *-a*), plūrālis *-ās* (nōminātīvus *-ae*).

[C] Neutrum.

Villa nōn ūnum *cubiculūm*, sed multa *cubicula* habet.

120 'Cubiculūm' accūsātīvus singulāris est. 'Cubicula' accūsātīvus plūrālis est. Accūsātīvus: singulāris *-um* (= nōminātīvus), plūrālis *-a* (= nōminātīvus).

filiūm
filiōs

-um -ōs

filiām
filiās

-am -ās

cubiculūm
cubicula

-um -a

ablātīvus (*abl*)hortō
hortīs

-ō -īs

villā
villīs

-ā -īs

oppidō
oppidīs

-ō -īs

<i>in</i>		
<i>ex</i>		-ō
<i>cum</i>		-ā
<i>ab</i>		-īs
<i>sine</i>		

indicātīvus (*ind*)vocā vocat
vocāte vocant

	sing.	plūr.
[1]	-ā -at	-āte -ant
[2]	-ē -et	-ēte -ent
[3]	-e -it	-ite -unt
[4]	-ī -it	-īte -iunt

Ablātīvus

[A] Masculinum.

In hortō Iūlii. In hortīs Italiae.

125

‘Hortō’ ablātīvus singulāris est. ‘Hortīs’ ablātīvus plūrālis est. Ablātīvus: singulāris -ō, plūrālis -īs.

[B] Fēmininum.

In villā Iūlii. In villīs Rōmānīs.

‘Villā’ ablātīvus singulāris est. ‘Villīs’ ablātīvus plūrālis est. 130
Ablātīvus: singulāris -ā, plūrālis -īs.

[C] Neutrum.

In oppidō Tūsculō. In oppidīs Graecīs.

‘Oppidō’ ablātīvus singulāris est. ‘Oppidīs’ est ablātīvus plūrālis. Ablātīvus: singulāris -ō, plūrālis -īs. 135

In, ex, ab, cum, sine cum ablātīvō: in ātriō, in cubiculīs, ex hortō, ex Italiā, ab Aemiliā, ab oppidō, cum servō, cum liberīs, sine pecūniā, sine rosīs.

Imperātīvus et indicātīvus

“Dāvum vocā, serve!” Servus Dāvum vocat.

140

“Iūliam vocāte, puerī!” Puerī Iūliam vocant.

‘Vocā’ est imperātīvus singulāris, ‘vocat’ indicātīvus singulāris (vidē cap. IV). ‘Vocāte’ imperātīvus plūrālis est, ‘vocant’ indicātīvus plūrālis. Imperātīvus: singulāris -, plūrālis -te. Indicātīvus: singulāris -t, plūrālis -nt. 145

Exempla:

[1] -ā, -āte; -at, -ant:

Salūtā dominum, serve!

Salūtāte dominum, servī!

Servus dominum salūtat.

Servī dominum salūtant.

[2] -ē, -ēte; -et, -ent:

Tacē, puer! Puer tacet.

Tacēte, puerī! Puerī tacent.

[3] -e, -ite; -it, -unt:

Discēde, serve!

Discēdite, servī!

Servus discēdit.

Servī discēdunt.

[4] -ī, -īte; -it, -iunt:

Venī, Iūlia! Iūlia venit.

Venīte, puerī! Puerī veniunt.

155

PENSVM A

Iūlius et Aemilia in villā habit— cum liber— et serv—. Dominus mult— serv— et mult— ancill— habet.

Aemilia in peristyl— est cum Mārc— et Quīnt— et Iūli—. Iūlia mult— ros— in hort— vid— et ab Aemili— discēd—. Iam Aemilia puell— nōn vid—, neque puerī eam vid—. Aemilia: “Mārce et Quīnte! Voc— Iūliam!” Puerī Iūli— voc—: “Iūlia! Ven—!” et Iūlia puer— voc—: “Mārce et Quīnte, ven—!” Iūlia puerōs nōn aud—, sed puerī Iūli— aud—. Iūlia: “Cūr puerī nōn ven—?” Iūlia ex hort— ven— cum v ros— pulchr—. Iūlia: “Vid— ros— meās, māter! Vid—, puerī!” Mārcus: “Rosae pulchrae sunt, puella sine ros— pulchra nōn est!” Iūlia cum ūn— ros— discēd—. Puerī rīd—. Aemilia: “Tac—, puerī! Sūm— ros— et discēd—!” Puerī ros— sūm— et discēd—; in ātri— aqu— sūm— ex impluvi— et ros— in aquā pōn—.

PENSVM B

Iūlius in magnā ——. Aemilia cum — [: Iūliō] habitat. Iūlius Aemiliam —, quia — [: Aemilia] bona et — fēmina est.

Aemilia in peristylō est — liberis suis, sed — virō suō. Iūlia — Aemiliā discēdit; iam puella in — est. Iūlia rosās — et — hortō venit cum v —. Puella laeta est: rosae eam —.

Ubi est impluvium? — [: impluvium] est in —. In impluviō — est. In ātriō nullae — sunt.

PENSVM C

Num Iūlius sōlus in villā habitat?

Quot filiōs et quot filiās habent Iūlius et Aemilia?

Ubi est impluvium?

Ubi dormiunt servī?

Adestne Iūlius in peristylō cum Aemiliā?

Ubi est Iūlius?

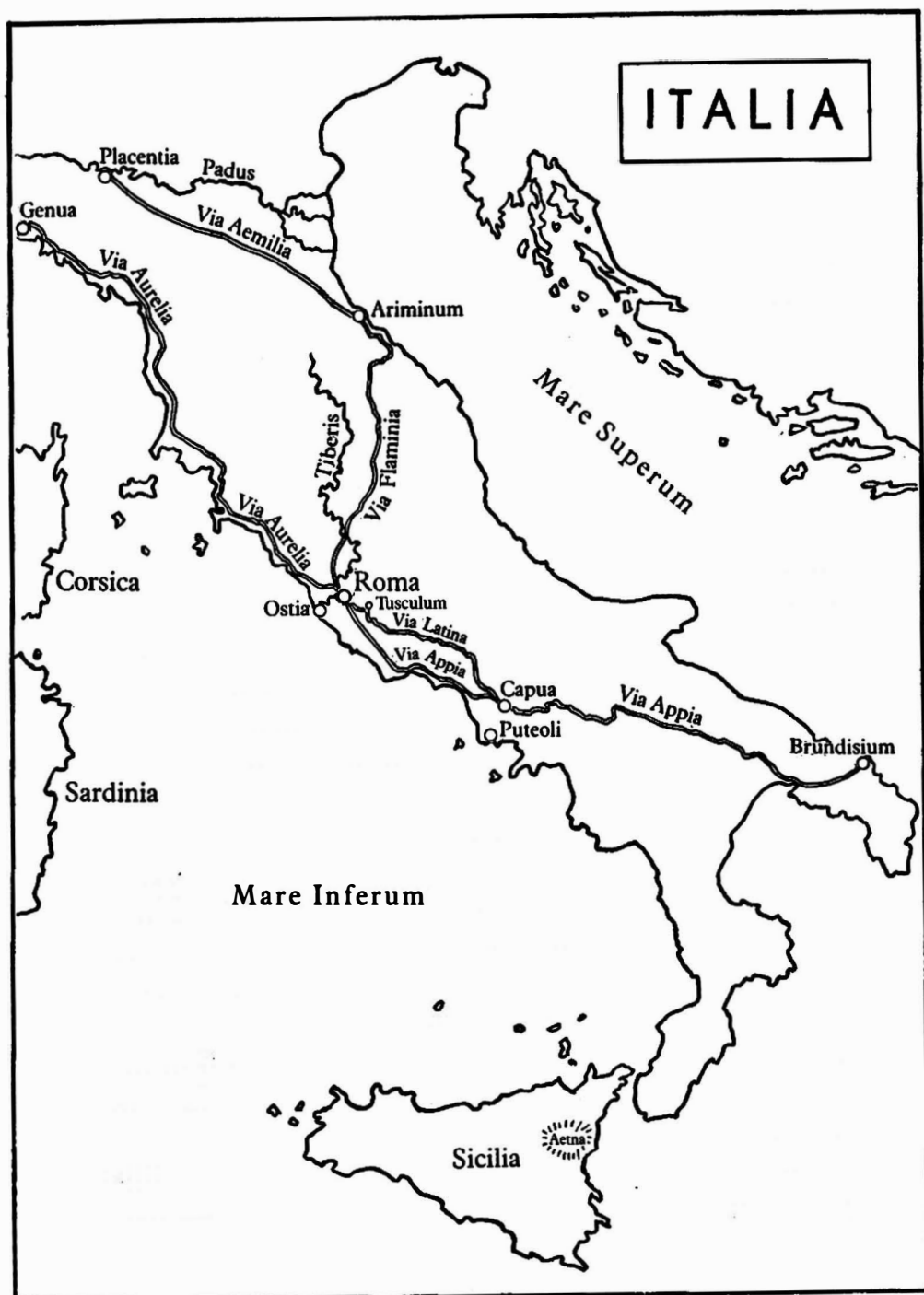
Estne Aemilia sōla in peristylō?

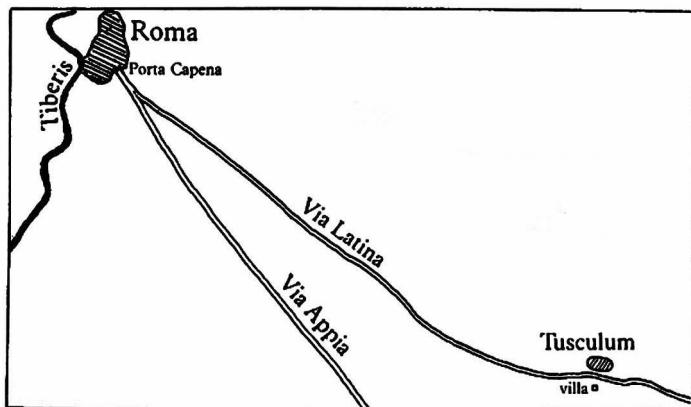
Quid Iūlia agit in hortō?

Cūr puerī Iūliam rident?

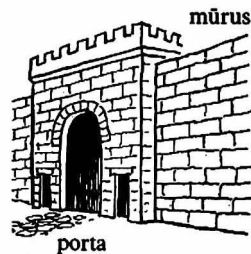
Vocābula nova:

villa
hortus
rosa
lilium
nāsus
ōstium
fenestra
ātrium
impluvium
aqua
peristylum
cubiculum
pulcher
foedus
sōlus
habitat
amat
carpit
dēlectat
agit
etiam
cum
sine
ab
ex
ea
id
eō
eā
iī
eae
ea
eōs
eās
eōrum
eārum
iīs
ablātivus

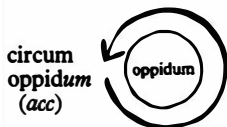
VIA LATINA

inter Rōmam et Brundisium (acc)

prope Rōmam ↔
procul ab Rōmā

longus -a -um

duo-decim = XII (12)
porta = magnum ōstium

- 1 In Italiā multae et magnae viae sunt: via Appia, via Latīna, via Flāminia, via Aurēlia, via Aemilia. Via Appia est inter Rōmam et Brundisium; via Latīna inter Rōmam et Capuam; via Flāminia inter Rōmam et Arīminum; via Aurēlia inter Rōmam et Genuam; via Aemilia inter Arīminum et Placentiam. Brundisium, Capua, Arīminum, Genua, Placentia, Ōstia magna oppida sunt. Ubi est Ōstia? Ōstia est prope Rōmam. Tūsculum quoque prope Rōmam est. Brundisium nōn est prope Rōmam, sed procul ab Rōmā: via Appia longa est. Via Latīna nōn tam longa est quam via Appia. Quam longa est via Flāminia? Neque ea tam longa est quam via Appia. Tiberis fluuius nōn tam longus est quam fluuius Padus.

- Circum oppida mūrī sunt. Circum Rōmam est mūrus antiquus. In mūrō Rōmānō duodecim portae sunt. Porta prīma Rōmāna est porta Capēna. Circum oppidum Tūsculum mūrus nōn tam longus est quam circum Rōmam.

lectīca

oppidum

vīlla

ab oppidō ad vīllam

ad (+ acc) ↔ ab (+ abl)

Iūlius it (sing)
servī eunt (plūr)

umerus

quī quōs:
servī quī saccōs portant
saccī quōs servī portant

Lēander -drī (gen)

vehunt = portant (ab...
ad...)

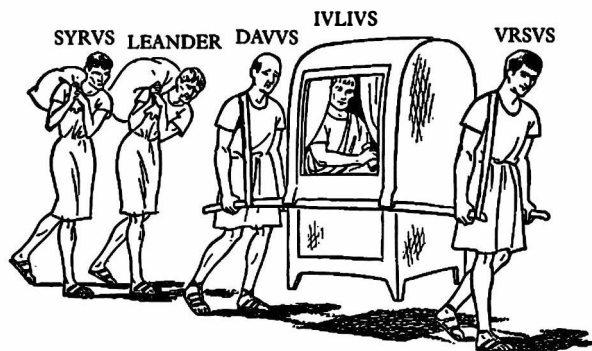
ante ↔ post

ā = ab

ab ante a, e, i, o, u, h

ā/ab ante cēterās litterās

quō? ↔ unde?

Vīlla Iūlii est prope Tūsculum. Ab oppidō Tūsculō
ad vīllam Iūlii nōn longa via est. Ecce Iūlius et quattuor
servī in viā. Iūlius ab oppidō ad vīllam suam it. Domi- 20
nus et servī ab oppidō ad vīllam eunt. Dominus in lec-
tīcā est. Duo servī lectīcam cum dominō portant. Servī
quī lectīcam portant sunt Ursus et Dāvus. Iūlius nōn in
viā ambulat, servī eum portant. Syrus et Lēander am-
bulant. Syrus saccum portat et Lēander quoque saccum 25
portat: Syrus et Lēander duōs saccōs in umerīs portant.
Saccī quōs Syrus et Lēander portant magnī sunt, sed
saccus quem Syrus portat nōn tam magnus est quam
saccus Lēandrī. Quattuor servī dominum et duōs saccōs
ab oppidō ad vīllam vehunt. 30

Iūlius in lectīcā est inter Ursum et Dāvum. Ursus est
ante Iūlium, Dāvus post eum est. Syrus et Lēander nōn
ante lectīcam, sed post lectīcam ambulant. Venitne Iū-
lius ā vīllā? Nōn ā vīllā venit. Unde venit Iūlius? Ab
oppidō venit. Quō it Iūlius? Ad vīllam it. Post eum 35
Tūsculum est, ante eum est vīlla.

Iūlius sōlus nōn est, nam quattuor servī apud eum sunt. Mēdus nōn est apud dominum, nam is dominum irātum timet. Mēdus est malus servus quī nummōs do-
 40 minī in sacculō suō habet. Dominus servōs malōs baculō verberat; itaque servī malī dominum et baculum eius timent. Dāvus autem bonus servus est, neque is Mēdum amat. Dāvus amīcus Mēdī nōn est, nam servus bonus et servus malus nōn amīcī, sed inimīcī sunt. Mē-
 45 dus est inimīcus Dāvī. Ursus autem amīcus Dāvī est.

II Mēdus abest ā dominō suō. Estne in oppidō Tūsculō? Mēdus Tūsculī nōn est; neque Rōmae est Mēdus, sed in viā Latīnā inter Rōmam et Tūsculum. Unde venit Mē-
 dus? Tūsculō venit, neque is ad villam Iūlii it. Quō it
 50 Mēdus? Rōmam it. Tūsculum post eum est, ante eum est Rōma. Mēdus viā Latīnā Tūsculō Rōmam ambulat.

Etiam Cornēlius, amīcus Iūlii, in viā Latīnā est inter Rōmam et Tūsculum. Unde venit Cornēlius? Is nōn Tūsculō, sed Rōmā venit. Quō it? Cornēlius nōn Rō-
 55 mam, sed Tūsculum it. Rōma post eum, ante eum Tūsculum est. Cornēlius in equō est. Equus quī Cornēlium vehit pulcher est. Iūlius et Cornēlius ad villās suās eunt. Villa ubi Iūlius habitat prope Tūsculum est. Ubi habitat Cornēlius? Is Tūsculī habitat.

60 Iam Iūlius prope villam suam est. Servī quī lectīcam portant fessī sunt. Dominus autem fessus nōn est, nam is nōn ambulat. Iūlius ab Ursō et Dāvō portātur, itaque is fessus nōn est. Fessī sunt Syrus et Lēander, nam ii

apud *eum* sunt = cum eō sunt

malus -a -um ↔ bonus

...autem = sed...: Dāvus autem = sed Dāvus

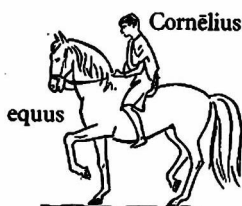
in-imīcus ↔ amīcus

Tūsculī = in oppidō Tūsculō

Tūsculō = ab oppidō Tūsculō

Rōma
 A
 C → Tūsculum
 ← D B
 A Rōmae est
 B Tūsculī est
 C Rōmā Tūsculum it
 D Rōmam Tūsculō it

Tūsculum = ad oppidum Tūsculum

fessus -a -um

Iūlius ab Ursō et Dāvō portātur = Ursus et Dāvus Iūlium portant

saccī quī ā Syrō et Lēandrō portantur = saccī quōs Syrus et Lēander portant
 saccus quī ā Lēandrō portātur = saccus quem Lēander portat

is equō vehitur = equus eum vehit

porta
 U
 per portam →
 □

amicus (m): amīca (f)

Mēdus ab eā amātur
 = ea Mēdum amat

amica mea

id ā Lȳdiā nōn audītur
 = Lȳdiā id nōn audit

duōs magnōs saccōs umerīs portant, neque vacuī sunt saccī! Saccī quī ā Syrō et Lēandrō portantur magnī 65 sunt, sed saccus quem Syrus portat nōn tam magnus est quam saccus quī ā Lēandrō portātur. Itaque Syrus nōn tam fessus est quam Lēander. Cornēlius nōn est fessus, nam is equō vehitur. Iūlius lecticā vehitur. Servī ambulānt. Dominī vehuntur. Mēdus ambulat, nam is servus 70 est neque equum habet.

Iūlius prope villam suam est. Mēdus autem, quī dominum Irātum timet, procul ā villā Iūlii abest. Dominus ā servō malō timētur. Mēdus prope Rōmam est; iam mūrī Rōmānī ab eō videntur et porta Capēna. (Is quī viā 75 Latīnā venit per portam Capēnam Rōmam intrat.) Cūr Rōmam it Mēdus? Rōmam it, quia Lȳdiā Rōmae habitat, nam Lȳdiā amīca eius est: Mēdus Lȳdiam amat et ab eā amātur. Mēdus Rōmam vocātur ab amīcā suā, quae fēmina est pulchra et proba. Itaque is fessus nōn 80 est et laetus cantat:

Nōn via longa est Rōmam, ubi amīca habitat mea pulchra.
 Sed id quod Mēdus cantat ā Lȳdiā nōn audītur!

Iam Iūlius in villā est et ab Aemiliā liberisque laetis salūtātur. Cornēlius Tūsculī est. Mēdus autem Rōmae 85 est ante ōstium Lȳdiae. Mēdus ōstium pulsāt.

Lȳdiā imperat: "Intrā!"

Mēdus per ōstium intrat et amīcam suam salūtāt: "Salvē, mea Lȳdiā! Ecce amīcus tuus quī sōlus Rōmam ad tē venit."

Lýdia verbīs Mēdī dēlectātur eumque salūtat: “Ō amīce, salvē! Ubi est dominus tuus?”

Mēdus: “Iūlius in villā est apud servōs suōs – neque is iam meus dominus est!”

95 Verba Mēdī ā Lýdiā laetā audiuntur.

GRAMMATICA LATINA

Praepositionēs

Iūlius *ad* villam it; *ad* oppidum; *ad* ancillās.

Ursus *ante* Iūlium est; *ante* eum; *ante* villam.

100 Dāvus *post* Iūlium est; *post* eum; *post* villam.

Via *inter* Rōmam et Capuam; *inter* servōs.

Ōstia est *prope* Rōmam; *prope* villam; *prope* eam.

Circum oppidum mūrus est; *circum* mēnsam.

Mēdus est *apud* amīcam suam, nōn *apud* dominum.

105 Mēdus *per* portam Capēnam Rōmam intrat; *per* ōstium.

Ab, *ad*, *ex*, cēt. sunt praepositionēs. Praepositionēs cum accūsātīvō: *ad*, *ante*, *post*, *inter*, *prope*, *circum*, *apud*, *per*, cēt.; praepositionēs cum ablātīvō: *ab/ā*, *cum*, *ex*, *in*, *sine*, cēt. (vidē cap. v).

110 Quō it Mēdus? Mēdus Rōmam it. Quō it Cornēlius? Is Tūsculum it.

Unde venit Cornēlius? Cornēlius Rōmā venit. *Unde* venit Mēdus? Is Tūsculō venit.

Ubi habitat Lýdia? Lýdia Rōmae habitat. *Ubi* habitat Cornēlius? Is Tūsculī habitat.

115 Accūsātīvus: Rōmam, Tūsculum, Capuam, Brundisium, Ōstiam = *ad* oppidum -am/-um.

Ablātīvus: Rōmā, Tūsculō, Capuā, Brundisiō, Ōstiā = *ab* oppidō -ā/-ō.

120 Locātīvus (= genetīvus): Rōmae, Tūsculī, Capuae, Brundisiī, Ōstiae = *in* oppidō -ā/-ō.

Lýdia verbīs Mēdī dēlectātur = verba Mēdī Lýdiam dēlectant

ūna praepositō (*prp*)
duae praepositionēs

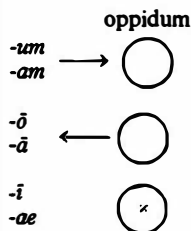
<i>ad</i>	-um
<i>ante</i>	-am
<i>post</i>	-ōs
<i>inter</i>	-ās
<i>prope</i>	-a
<i>circum</i>	mē
<i>apud</i>	tē
<i>per</i>	

ad, *ante*, *apud*, *circum*,
inter, *per*, *post*, *prope*
+ acc.
ab/ā, *cum*, *ex*, *in*, *sine*
+ abl.

quō? Rōmam/Tūsculum

unde? Rōmā/Tūsculō

ubi? Rōmae/Tūsculī

-us	-um	-t
-a	-am	
	-ōs	
-ī	-ās	-nt
-ae	-a	

-us	ab/ā -ō	-tur
-a	-ā	
-um	-īs	
-ī		-ntur
-ae		
-a		

-t	-nt
-tur	-ntur

sing.	plūr.
[1] -ātur	-antur

[2] -ētur	-entur
-----------	--------

[3] -itur	-untur
-----------	--------

[4] -iitur	-iuntur
------------	---------

Verbum āctīvum et passīvum

Servus saccum portat
= Saccus portātur ā servō

Servī saccōs portant
= Saccī portantur ā servīs

125

'Portat portant' verbum āctīvum est. 'Portātur portantur' est verbum passīvum. Āctīvum: -t -nt. Passīvum: -tur -ntur.

Exempla:

[1] -ātur -antur: Aemilia Iūlium amat et ab eō amātur. Pater et māter liberōs amant et ab iīs amantur. Lȳdia verbīs Mēdi dēlectātur.

[2] -ētur -entur: Iūlia puerōs nōn videt neque ab iīs vidētur. Puerī Iūliam nōn vident neque ab eā videntur.

[3] -itur -untur: Dāvus sacculum in mēnsā pōnit = sacculus in mēnsā pōnitur ā Dāvō. Puerī rosās in aquā pōnunt = rosae ā puerīs in aquā pōnuntur. Cornēlius equō vehitur.

[4] -iitur -iuntur: Iūlia puerōs audit neque ab iīs audītur = puerī ā Iūliā audiuntur neque eam audiunt.

PENSVM A

Iūlius ab oppid- Tūsculō ad vill- su- it. Villa eius prope Tūscul- est. Iūlius in lectīcā est inter Urs- et Dāv-. Dominus ā servīs port-. Ursus et Dāvus nōn saccōs port-, sacc- ā Syrō et Lēandrō port-. Saccus quem Lēander port- nōn tam parvus est quam saccus quī ā Syr- port-.

Mēdus nōn est apud domin-, nam servus malus dominum tim-. Dominus ā serv- mal- tim-. Dominus serv- mal- voc- neque ab eō aud-. Serv- mal- ā domin- voc- neque eum aud-.

Quō it Mēdus? Rōm- it. Unde venit? Mēdus Tūscul- venit. Ante Mēd- est Rōma, Tūsculum post e- est. Cornēlius

nōn Tūsculō Rōmam, sed Rōm- Tūscul- it, nam is Tūscul- habitat. Cornēlius nōn ambulat, sed equ- veh-.

Lȳdia, amīca Mēdī, Rōm- habitat. Iam Mēdus Rōm- apud Lȳdi- est. Mēdus amīc- su- salūt- et ab amīc- su- salūt-, nam Lȳdia Mēd- am- et ab e- am-.

PENSVM B

Ōstia nōn — ā Rōmā, sed — Rōmam est. — venit Iūlius? Tūsculō venit et — villam it. Duo servī eum —. Syrus et Lēander, quī — lectīcam ambulant, duōs — portant. Saccus Syrī nōn — magnus est — saccus quī — Lēandrō portātur; — Syrus nōn tam — est quam Lēander.

Mēdus — dominum nōn est, nam Mēdus dominum īrātum —. Mēdus servus — [= improbus] est; — Mēdus et Iūlius nōn —, sed inimīcī sunt. Via Latīna, quae est — Rōmam et Capuam, nōn tam — est quam — Appia. — ambulat Mēdus? Is Rōmam ambulat, — amīca eius Rōmae habitat. Cornēlius — [= sed C.] Rōmā Tūsculum —. Tūsculum est — eum, — eum est Rōma. Cornēlius equō —, is nōn —. Iūlius et Cornēlius ad villās suās —.

PENSVM C

Ambulatne Iūlius?

Quī Iūlium portant?

Quid portant Syrus et Lēander?

Unde venit Iūlius et quō it?

Quō it Mēdus?

Etiamne Cornēlius Tūsculō Rōmam it?

Ubi habitat Cornēlius?

Cūr Mēdus laetus est?

Quae est Lȳdia?

Quid habet Mēdus in sacculō suō?

Suntne amīcī Iūlius et Mēdus?

Num *portat* verbum passivum est?

Vocābula nova:

via
mūrus
porta
lectīca
saccus
umerus
amicus
inimicus
equus
amīca
longus
malus
fessus
duodecim
it eunt
portat
ambulat
vehit
timet
intrat
tam
quam
inter
prope
procul ab
circum
ad
ante
post
ā
apud
per
nam
itaque
autem
unde?
quō?
praepositio
locātivus
āctivum
passivum

Iūlia rosam ante nāsum
tenet

illīc : in peristylō

oculus

lacrimat ↔ rīdet

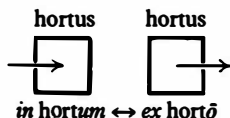
speculum

fōrmōsus -a -um = pul-
cher

in cubiculum (acc)

↔ ex cubiculō
claudit ↔ aperit

PVELLA ET ROSA

Ecce Mārcus et Quīntus ante ōstium villae. Puerī Iū- 1
lium exspectant. Māter nōn est apud filiōs, ea in peri-
stylō est; illīc virum suum exspectat. Aemilia laeta nōn
est, quia Iūlius abest; nam Aemilia virum suum amat.

Ubi est Iūlia? In cubiculō suō est. Iūlia, quae sōla est 5
illīc, rosam ante nāsum tenet. Puella lacrimat: in oculīs
eius sunt lacrimae.

Iūlia speculum sūmit et ante oculōs tenet. Puella sē
in speculō videt et sē interrogat: "Estne foedus nāsus
meus?" Nāsus eius autem fōrmōsus nōn est. Iūlia rūrsus 10
lacrimat.

Syra ōstium cubiculī pulsat.

Iūlia: "Intrā!"

Syra ōstium aperit et in cubiculum intrat, neque ōsti-
um post sē claudit. Iūlia Syram post sē in speculō videt. 15
Syra nōn videt lacrimās Iūliae, nam puella sē nōn vertit.

Syra: "Ō, hīc est mea puella. Venī in hortum, Iūlia!"

Iūlia imperat: "Claude ōstium!"

Ancilla pāret.

20 Iūlia: "Num nāsus meus foedus est, Syra?"

Syra: "Foedus? Immō fōrmōsus est nāsus tuus."

Iūlia sē vertit. Iam Syra lacrimās videt.

Syra: "Quid est, mea Iūlia? Tergē oculōs! Es laeta!"

Nāsus tuus tam fōrmōsus est quam meus."

25 Iūlia: "Sed nāsus tuus nōn fōrmōsus est!"

Syra: "Quid? Nōne fōrmōsus est nāsus meus?"

Iūlia: "Immō foedus est! Ecce speculum, Syra."

Iūlia speculum tenet ante Syram, quae nāsū suū in speculō videt. Ancilla oculōs claudit et tacet. —

II Ecce Iūlius ad villam advenit. Servī lectīcam ante ōstium pōnunt. Pater filiōs salūtat: "Salvēte, filiī!" et ā filiīs salūtātur: "Salvē, pater!"

Iūlius ambulat ad ōstium, quod ab ōstiārīō aperitur. Dominus per ōstium in villam intrat. Post eum veniunt

35 Syrus et Lēander, quī duōs saccōs portant. Ōstiārius post eōs ōstium claudit. Ursus et Dāvus cum lectīcā vacuā discēdunt.

Puerī saccōs plēnōs quī ā servīs portantur vident et interrogant: "Quid inest in saccīs?"

40 Iūlius respondet: "In saccō quem Lēander portat mālā insunt. Hīc saccum pōne, Lēander!"

Lēander saccum pōnit ante Iūlium, quī aperit eum.

Iūlius: "Vidēte, puerī: hic saccus plēnus mālōrum est."

immō fōrmōsus : nōn
foedus sed fōrmōsus

est sunt
es! este! (*imp*)

nōn-ne

ad-venit = ad ... venit
salvē! salvēte!
salvē, pater! (*sing*)
salvēte, filiī! (*plur*)

ōstiārius = servus quī
ōstium aperit et claudit
in villam ↔ ex villā

mālūm

plēnus -a -um ↔ vacuus

in-est = in... est

in-sunt = in... sunt

eum : saccum

hic saccus = saccus quī
hīc (apud mē) est

ē = ex

ex ante a, e, i, o, u, h

ā/ex ante ceterās litterās

ei: Quīntō

solum = tantum

neque...neque ↔ et...et

dat dant

dā! date! (imp)

iis (= eis): servīs

ad-it = ad... it

Aemilia
Iūliō
ōsculum
datMārcus
ambulat
Quīntus
currit

Iūlius mālum ē saccō sūmit et sē vertit ad Mārcum: 45
 “Ecce mālum tuum, Mārce.” Iūlius Mārcō mālum dat.
 Pater filiō suō magnum mālum dat. Iam Mārcus mālum
 habet, neque Quīntus mālum habet. Iūlius Quīntum ad
 sē vocat et eī mālum dat. Iūlius Quīntō mālum dat. Iam
 et Mārcus et Quīntus māla habent. 50

Mārcus: “Quid inest in saccō Syrī?”

Iūlius: “In saccō eius pira īsunt. Aperī saccum,
 Syre! Vidēte, puerī: hic saccus plēnus est pirōrum.” Iū-
 lius duo pira ē saccō sūmit: “Ecce pirum tuum, Mārce,
 et tuum, Quīnte.” Pater filiīs suīs pira dat. Filiī, quī iam 55
 nōn solum māla, sed etiam pira habent, laetī sunt. Servi
 autem neque māla neque pira habent.

Quīntus: “Etiam servīs dā māla et pira, pater!”

Iūlius Syrum et Lēandrum servōs ad sē vocat et iis
 māla et pira dat. Dominus servīs māla et pira dat. 60

Aemilia cum Dēliā ē peristylō in ātrium intrat, laeta III
 ad Iūlium adit eumque salūtat. Aemilia virō suō ōscu-
 lum dat. Iūlius Aemiliae ōsculum dat.

Iūlius: “Quid agit Iūlia?”

Aemilia: “Rosās carpit in hortō.” 65

Iūlius: “Currite in hortum, puerī, et vocāte eam!”

Quīntus currit. Mārcus nōn currit, sed ambulat.

Iūlius imperat: “Age! Curre, Mārce!”

Etiam Mārcus currit. Puerī per peristylum in hortum
 currunt. Illīc autem puella nōn est. Puerī ex hortō per 70
 peristylum in ātrium ambulant.

Mārcus: "Iūlia neque in hortō neque in peristylō est."

Aemilia: "Estne Syra in hortō?"

Quīntus: "Nōn est. Nūlla ancilla illic est."

- 75 Aemilia: "Nōn solum Iūlia, sed etiam Syra abest! Dēlia, ī ad cubiculum Iūliae!"

it eunt
ī! īte! (imp)

Dēlia ad cubiculum Iūliae it, ōstium pulsat, aperit, in cubiculum intrat. Illic nōn solum Iūlia, sed etiam Syra est. Oculi Iūliae plēni sunt lacrimarum.

- 80 Dēlia: "Venī in ātrium, Iūlia! Illic pater tuus tē expectat."

Iūlia oculōs et nāsū terget, rosam sūmit, ē cubiculō exit. Syra et Dēlia post eam exeunt. Iūlia in ātrium ad Iūlium currit eīque ōsculum dat.

ex-it ↔ intrat
ex-īl ex-eunt
eī-que

- 85 Iūlia: "Ecce rosa. Nōnne pulchra est haec rosa?"

haec rosa = rosa quae hīc
(apud mē) est

Iūlius: "Nūlla rosa tam pulchra est quam fīlia mea!"
Iūlius fīliae suae ōsculum dat. Iamne lacrimat Iūlia?
Immō laeta est et rīdet.

iam-ne

Iūlia: "Num nāsus meus foedus est?"

- 90 Iūlius: "Foedus? Immō tam fōrmōsus est quam—hoc mālū! Ecce mālū tuū, Iūlia." Pater fīliae mālū magnum et fōrmōsum dat. Iūlia mālū terget et ante oculōs tenet.

hoc mālū = mālū quod
hīc (apud mē) est
hīc haec hoc:
hīc saccus (m)
haec rosa (f)
hoc mālū (n)

- Iūlia: "Ō, quam fōrmōsum est hoc mālū!" Puella
95 laeta mālō suō ōsculum dat!

Iūlius: "Hoc pirum etiam tuū est, Iūlia." Iūlius eī pirum dat. Iam puella et mālū et pirum habet.

eī: Iūliae

Aemilia: "Etiam ancillis meīs māla et pira dā!"

iīs (= eīs) : ancillīs

Iūlius ancillās ad sē vocat et iīs quoque māla et pira dat. Ancillae laetae ex ātriō exeunt. —

100

cui? puerō
puellae

Cui Iūlius mālum dat? Puerō mālum dat. Puer cui Iūlius mālum dat est filius eius.

Cui Iūlius ōsculum dat? Puellae ōsculum dat. Puella cui Iūlius ōsculum dat filia eius est.

datīvus (dat) < dat

GRAMMATICA LATINA

105

Datīvus

[A] Masculinum.

servō
servīs

Iūlius servō (Syrō) mālum dat.

Iūlius servīs (Syrō et Lēandrō) māla dat.

‘Servō’ datīvus singulāris est. ‘Servīs’ est datīvus plūrālis. 110

-ō -īs

Datīvus: singulāris -ō, plūrālis -īs.

[B] Fēmininum.

ancillae
ancillīs

Iūlius ancillae (Syrāe) mālum dat.

Iūlius ancillīs (Syrāe et Dēliae) māla dat.

‘Ancillae’ est datīvus singulāris. ‘Ancillīs’ datīvus plūrālis 115
est. Datīvus: singulāris -ae, plūrālis -īs.

-ae -īs

[C] Neutrum.

oppidō
oppidīs

Fluvius oppidō aquam dat.

Fluviū oppidīs aquam dant.

‘Oppidō’ datīvus singulāris est. ‘Oppidīs’ est datīvus plūrā- 120
lis. Datīvus: singulāris -ō, plūrālis -īs.

-ō -īs

PENSVM A

Iūlius Mārc-, fili- su-, mālum dat. Iūlius Mārc- et Quīnt-, fili- su-, māla dat. Iūlius etiam serv- su-, Syr- et Lēandr-, māla dat.

C- Aemilia ōsculum dat? Aemilia vir- su- Iūli- ōsculum dat. Iūlius Aemili- ōsculum dat. Iūlius Iūli-, fili- su-, mālum dat, neque solum Iūliae, sed etiam Syr- et Deli-, ancill-su-. Iūlia māl- su- ōsculum dat!

PENSVM B

Iūlius ad villam —. Ōstiārius ōstium — et post eum —.

Saccī nōn vacuī, sed — sunt. Iūlius: "Vidēte, puerī: — saccus plēnus — est. Ecce mālum tuum, Mārce." Iūlius Mār-cō mālum —. Iūlius filiīs nōn — māla, sed etiam pira dat. Iam puerī — māla — pira habent, sed servī — māla — pira habent. Dominus servōs ad — vocat et — quoque māla et — dat.

Aemilia ad Iūlium — et eī — dat. Iūlia abest. Puerī nōn ambulant, sed — in hortum. — [: in hortō] Iūlia nōn est, ea in cubiculō suō est. Iūlia nōn rīdet, sed —: in — eius sunt —. Dēlia: "In ātriō pater tuus tē —, Iūlia." Iūlia — [= ex] cubi-culō —, ad Iūlium currit et — [: Iūliō] ōsculum dat. Iūlia rosam ante Iūlium —. Iūlia: "Nōnne — rosa — [= pulchra] est?"

PENSVM C

Quem puerī exspectant?

Venitne Iūlius Rōmā?

Quis ōstium aperit et claudit?

Quid inest in saccīs?

Cui Iūlius mālum primum dat?

Cui Aemilia ōsculum dat?

Estne Iūlia in hortō?

Quō it Dēlia?

Estne Iūlia sōla in cubiculō suō?

Rīdetne Iūlia?

Quō Iūlia currit?

Quid Iūlius dat filiae suae?

Vocābula nova:

oculus
lacrima
speculum
ōstiārius
mālum
pirum
ōsculum
fōrmōsus
plēnus
exspectat
tenet
lacrimat
aperit
claudit
vertit
terget
advenit
inest
dat
adit
currit
exit
es
sē
hic
haec
hoc
immō
nōnne?
et... et
neque... neque
solum
illic
ē
eī
iīs
cui
dativus

gemma

margarita

haec taberna, *acc* hanc
tabernam
quī = is quī

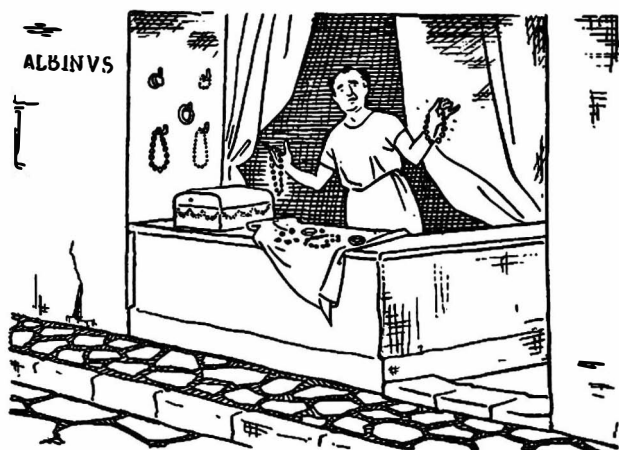
ānulus cum gemmā

līnea cum margarītis =
līnea margaritārum

haec via, *abl* hāc viā

emit ↔ vēndit
quae = eae quae

quī = iīquī

TABERNA ROMANA

Ecce taberna Rōmāna, in quā gemmae et margaritae
multae sunt. Cuius est haec taberna? Albīnī est. Albī-
nus hanc tabernam habet. Quī tabernam habet tabernā-
rius est. Albīnus est tabernārius Rōmānus quī gemmās
et margarītās vēndit. Aliī tabernārii librōs vēdunt, aliī
māla et pira, aliī rosās et līlia.

Gemmae et margaritae sunt ōrnāmenta. Ānulus cum
gemma ōrnāmentum pulchrum est. Etiam līnea cum
margarītis ōrnāmentum est. Līnea sine margarītis nōn
est ōrnāmentum!

10

Multae fēminae quae in hāc viā ambulant ante taber-
nam Albīnī cōsistunt, nam fēminae ōrnāmentis dēlec-
tantur. Eae quae magnam pecūniam habent multa ōrnā-
menta emunt. Quae nūllam aut parvam pecūniam ha-
bent ōrnāmenta aspiciunt tantum, nōn emunt. Etiam
virī multī ad hanc tabernam adeunt. Quī magnam pecū-

15

niam habent ōrnāmenta emunt et fēminīs dant; cēterī rursus abeunt. Fēminae quārum virī magnam pecūniam habent multa ōrnāmenta ā virīs suis accipiunt.

- 20 Aemilia, cuius vir pecūniōsus est, multa ōrnāmenta ab eō accipit. Aemilia ānulum in digitō et margarītās in collō multaque alia ōrnāmenta habet. Ānulus digitum Aemiliae ōrnat, margaritae collum eius ōrnant. Fēminae gemmīs et margarītīs ānulisque ōrnantur.

- 25 In viā prope tabernam Albīnī vir et fēmina ambulant. Quī vir et quae fēmina? Est Mēdus, quī cum Lȳdiā, amīcā suā, ambulat. Mēdus est servus Iūliū, sed dominus eius Rōmae nōn est. Mēdus sine dominō suō cum fēminā fōrmōsā in viīs Rōmae ambulat.

- 30 Lȳdia ōrnāmentum pulchrum in collō habet. Quod ōrnāmentum? Ōrnāmentum quod Lȳdia habet est līnea margarītārum. Collum Lȳdiae margarītīs pulchrīs ōrnatur; Lȳdia autem nūllum aliud ōrnāmentum habet, quia pecūniōsa nōn est, neque pecūniōsus est amīcus eius.

- 35 (Pecūniōsus est quī magnam pecūniam habet.)

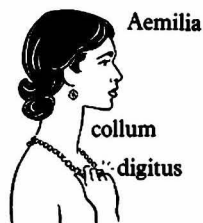
- II Albīnus clāmat: "Ōrnāmenta! Ōrnāmenta fēminārum! Ōr-nā-men-ta! Emite ōrnāmenta!"

- Lȳdia cōnsistit oculōsque ad tabernam Albīnī vertit: Lȳdia tabernam aspicit. Mēdus nōn cōnsistit neque tabernam aspicit.

Lȳdia: "Cōnsiste, Mēde! Aspice illam tabernam! Ō, quam pulchra sunt illa ōrnāmenta!" Lȳdia tabernam Albīnī digitō mōnstrat. Mēdus sē vertit, tabernam vi-

ab-it ↔ ad-it
ab-it ab-eunt

pecūniōsus -a -um: p. est
= magnam pecūniam
habet

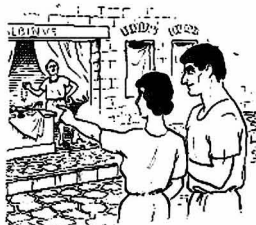

quis? quīs/quī vir?
quid? quod ōrnāmentum?

alius -a -ud (n)

quī = is quī

illa taberna = taberna
quae illic est

Albīnus Lȳdiae (*dat*)
margarītās ostendit

hoc, *abl* hōc
vīgintī = xx (20)

sing hic haec hoc
plūr hī hae haec

aspice! aspiciē!
aspiciū aspiciunt
hī, *acc* hōs

hī hae haec, *abl* hīs

quī, *abl* quō

ānulus gemmātus = ānu-
lus cum gemmā

hic haec hoc, *gen* huius
sēstertius = nummus

hic ānulus, *acc* hunc
ā.um, *abl* hōc ā.ō
tantus -a -um = tam
magnus
octōgintā = LXXX (80)

hic ānulus = ānulus quī
hic est
ille ānulus = ānulus quī
illīc est

det, cum Lȳdiā ad tabernam adit. Mēdus et Lȳdia ante
tabernam cōsistunt. Albīnus eōs salūtat et margarītās 45
in lineā ante oculōs Lȳdiae tenet: Albīnus Lȳdiae mar-
garītās ostendit.

Albīnus: "In hōc ōrnāmentō vīgintī margarītae mag-
nae sunt. Nōnne pulchrae sunt hae margarītae?"

Mēdus: "Amīca mea multās margarītās habet." 50

Lȳdia: "In hāc tabernā multa alia ōrnāmenta sunt."

Albīnus iīs trēs ānulōs sine gemmīs ostendit: "Aspi-
cite hōs ānulōs! Nōnne hī ānulī pulchrī sunt?"

Mēdus et Lȳdia ānulōs aspiciunt.

Lȳdia: "In hīs ānulīs gemmae nūllae sunt!" 55

Mēdus Albīnum interrogat: "Quot nummīs cōnstat
ānulus in quō gemma est?"

Albīnus Mēdō ānulum gemmātum ostendit.

Albīnus: "Hic ānulus centum nummīs cōnstat."

Mēdus: "Quid?" 60

Albīnus: "Pretium huius ānulī est centum sēstertiī."

Mēdus: "Centum sēstertiī? Id magnum pretium est!"

Albīnus: "Immō parvum pretium est! Aspice hunc
ānulum: in hōc ānulō magna gemma est. Tanta gemma
sōla octōgintā sēstertiīs cōnstat." 65

Mēdus: "Num ānulus sine gemmā vīgintī tantum sēs-
tertiīs cōnstat?" Albīnus nōn respondet.

Mēdus, quī alium ānulum gemmātum post Albīnum
videt: "Hic ānulus pulcher nōn est. Quot sēstertiīs cōn-
stat ille ānulus?" 70

Albīnus: "Quī ānulus?"

Mēdus: "Ille post tē. Quantum est pretium illīus ānuli?" Mēdus ānulum post Albīnum digitō mōnstrat.

quantus -a -um = quam
magnus
ille, *gen illius, acc illum*

Albīnus: "Ille quoque ānulus centum sēstertiīs cōnstat. Pretium illīus ānuli tantum est quantum huius; sed amīca tua hunc ānulum amat, nōn illum."

tantus...quantus = tam
magnus...quam

Lŷdia ānulum gemmātum ante oculōs tenet.

Lŷdia: "Ō, quam pulchrum hoc ōrnāmentum est! Illud ōrnāmentum nōn tam pulchrum est quam hoc, neque illa gemma tanta est quanta haec."

ille -a -ud:
ille ānulus (*m*)
illa gemma (*f*)
illud ōrnāmentum (*n*)

Mēdus: "Tanta gemma ad tam parvum ānulum nōn convenit."

III Lŷdia, quae haec verba nōn audit, Mēdō digitōs suōs ostendit, in quibus nūllī ānuli sunt.

quī, *abl plūr* quibus

Lŷdia: "Aspice, Mēde! In digitīs meīs nūllī sunt ānuli. Aliae fēminae digitōs ānulōrum plēnōs habent — meī digitī vacuī sunt!"

Mēdus: "Sacculus quoque meus vacuus est!"

Lŷdia ānulum in mēnsā pōnit. In oculīs eius lacrimae sunt. Mēdus, quī lacrimās videt, sacculum suum in mēnsā pōnit — neque vacuus est sacculus, sed plēnus nummōrum! Quanta pecūnia est in sacculō Mēdī? In eō nōnāgintā sēstertiī īnsunt.

nōnāgintā = xc (90)

Mēdus: "Ecce sēstertiī nōnāgintā."

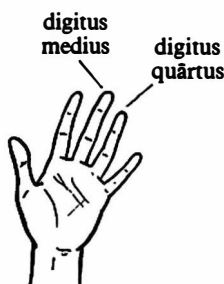
sēstertiī nōnāgintā:
HS XC

Albīnus: "Sed nōnāgintā nōn satis est. Pretium ānuli est sēstertiī centum!"

Lŷdia: "Dā huic tabernāriō centum sēstertiōs!"

hic haec hoc, *dat* huic

quī = īī quī

sing ille illa illud
plūr illī illae illaaccipe! accipite!
accipit accipiunt

quārtus -a -um = IV (4.)

Mēdus: "Id nimis magnum pretium est! Aliī tabernāriū ānulum gemmātum octōgintā sēstertiīs vēndunt."

Albīnus: "Quī sunt illī tabernārii?"

100

Mēdus: "Quī in aliīs viīs tabernās habent."

Albīnus: "Quae sunt illae viae in quibus illae tabernae sunt? Et quae sunt illa ōrnāmenta quae in illīs tabernīs parvō pretiō emuntur? Nōn sunt ōrnāmenta! Sed aspice haec ōrnāmenta: hōs ānulōs, hās gemmās, hās margarītās! Haec ōrnāmenta proba sunt! Neque pretium hōrum ōrnāmentōrum nimis magnum est!"

Mēdus: "Accipe nummōs nōnāgintā — aut nullōs!"

Albīnus: "Num hīc nōnāgintā sēstertiī sunt?"

Mēdus: "Numerā eōs!"

110

Albīnus numerat sēstertiōs, quōrum numerus est nōnāgintā.

Albīnus: "Sunt nōnāgintā."

Mēdus: "Satisne est?"

Albīnus nōn respondet, sed nummōs sūmit Mēdōque ānulum dat. Albīnus pecūniam accipit et Mēdō ānulum vēndit sēstertiīs nōnāgintā.

Mēdus sē ad Lȳdiam vertit: "Accipe hunc ānulum ab amīcō tuō..." Mēdus ānulum in digitō Lȳdiae pōnit. In quō digitō? In digitō mediō.

120

Mēdus: "Hic ānulus ad digitum tuum nōn convenit. Ānulus nimis parvus est aut digitus nimis magnus!"

Lȳdia: "Ō Mēde! Digitus medius nimis magnus est. Pōne ānulum in digitō quārtō!"

125 Mēdus ānulum in digitō Lȳdiae quārtō pōnit. Ānulus
satis magnus est et ad digitum convenit, nam digitus
quārtus nōn tantus est quantus digitus medius. Lȳdia
laeta digitum suum aspicit et amīcō suō ōsculum dat.

Mēdus et Lȳdia ā tabernā abeunt. Lȳdia, quae Rō-
130 mae habitat, Mēdō viam mōnstrat.

Albīnus rūrsus clāmat: "Ōrnāmenta! Ōr-nā-men-ta!"
et aliōs virōs pecūniōsōs, quōrum amīcae nūlla aut
pauca ōrnāmenta habent, exspectat.

GRAMMATICA LATINA

135 Prōnōmina 'quis', 'quī', 'is', 'ille'

[A] Masculīnum.

Quis saccum portat? Servus saccum portat. Quī servus?
Servus quī saccum portat est Syrus. Is/ille servus saccum
portat.

140 Iūlius servum vocat. Quem servum? Servus quem Iūlius
vocat est Syrus. Iūlius eum/illum servum vocat.

Iūlius dominus servī est. Cuius servī? Syrus est servus cuius
dominus Iūlius est. Iūlius dominus eius/illius servī est.

Iūlius servō mālum dat. Cui servō? Servus cui Iūlius mā-
145 lum dat est Syrus. Iūlius ei/illī servō mālum dat.

Saccus ā servō portātur. Ā quō servō? Servus ā quō saccus
portātur est Syrus. Saccus ab eō/illō servō portātur.

Servī saccōs portant. Quī servī? Servī quī saccōs portant
sunt Syrus et Lēander. Ii/illī servī saccōs portant.

150 Iūlius servōs vocat. Quōs servōs? Servī quōs Iūlius vocat
sunt Syrus et Lēander. Iūlius eōs/illōs servōs vocat.

Iūlius dominus servōrum est. Quōrum servōrum? Servī quō-
rum dominus est Iūlius sunt Syrus et Lēander. Iūlius domi-
nus eōrum/illōrum servōrum est.

ūnum prōnōmen (prōn)
duo prōnōmina

Singulāris:
nōminātīvus
quis/quī is ille
quī....?
is servus = ille servus

accūsātīvus
quem eum illum

genetīvus
cuius eius illius

datīvus
cui ei illi

ablātīvus
quō eō illō

Plūrālis:
nōminātīvus
quī ii illi

accūsātīvus
quōs eōs illōs

genetīvus
quōrum eōrum illōrum

dativus
quibus iis illis

ablativus
quibus iis illis

Singulāris:
nominativus
quae ea illa

accusativus
quam eam illam

genetivus
cuius eius illius

dativus
cui ei illi

ablativus
quā eā illā

Plurālis:
nominativus
quae eae illae

accusativus
quās eās illās

genetivus
quārum eārum illārum

dativus
quibus iis illis

ablativus
quibus iis illis

Singulāris:
nominativus
quid/quod id illud
quod...?

accusativus
quid/quod id illud
quod...?

Iūlius servīs māla dat. *Quibus servīs?* Servī *quibus* Iūlius 155
māla dat sunt Syrus et Lēander. I. *iis/illis* servīs māla dat.

Saccī ā servīs portantur. *Ā quibus servīs?* Servī ā *quibus*
saccī portantur sunt Syrus et Lēander. Ab *iis/illis* servīs saccī
portantur.

[B] Fēminīnum.

160

Ancilla abest. *Quae* ancilla? Ancilla *quae* abest est Syra.
Ea/illa ancilla abest.

Iūlius ancillam vocat. *Quam* ancillam? Ancilla *quam* Iūlius
vocat est Syra. Iūlius *eam/illam* ancillam vocat.

Iūlius dominus ancillae est. *Cuius* ancillae? Syra est ancilla 165
cuius dominus Iūlius est. I. dominus *eius/illius* ancillae est.

Iūlius ancillae mālum dat. *Cui* ancillae? Ancilla *cui* Iūlius
mālum dat est Syra. Iūlius *eī/illī* ancillae mālum dat.

Iūlius ab ancillā salūtātur. *Ā quā* ancillā? Ancilla ā *quā*
Iūlius salūtātur est Syra. Iūlius ab *eā/illā* ancillā salūtātur. 170

Ancillae absunt. *Quae* ancillae? Ancillae *quae* absunt sunt
Syra et Dēlia. *Eae/illae* ancillae absunt.

Iūlius ancillās vocat. *Quās* ancillās? Ancillae *quās* Iūlius
vocat sunt Syra et Dēlia. Iūlius *eās/illās* ancillās vocat.

Iūlius dominus ancillārum est. *Quārum* ancillārum? Ancil- 175
lae *quārum* dominus est Iūlius sunt Syra et Dēlia. Iūlius do-
minus *eārum/illārum* ancillārum est.

Iūlius ancillīs māla dat. *Quibus* ancillīs? Ancillae *quibus*
Iūlius māla dat sunt Syra et Dēlia. I. *iis/illis* ancillīs māla dat.

Iūlius ab ancillīs salūtātur. *Ā quibus* ancillīs? Ancillae ā 180
quibus Iūlius salūtātur sunt Syra et Dēlia. Ab *iis/illis* ancillīs
Iūlius salūtātur.

[C] Neutrum.

Quid est ānulus? Ānulus est ōrnāmentum. *Quod* ōrnāmen-
tum? Ānulus est ōrnāmentum *quod* digitum ōrnat. *Id/illud* 185
ōrnāmentum pulchrum est.

Quid Lȳdia in collō habet? Ōrnāmentum habet. *Quod* ōrnā-
mentum? Ōrnāmentum *quod* Lȳdia in collō habet est līnea
margaritārum. Lȳdia *id/illud* ōrnāmentum amat.

- 190 Pretium ōrnāmentī est HS (= sēstertī) c. *Cuius* ōrnāmentī? Ōrnāmentum *cuius* pretium est HS c est ānulus. Pretium *eius* /*illius* ōrnāmentī est HS c.

Fluvius oppidō aquam dat. *Cui* oppidō? Oppidum *cui* fluvius aquam dat est Capua. Fluvius *eī/illī* oppidō aquam dat.

- 195 Cornēlius in parvō oppidō habitat. In *quō* oppidō? Oppidum in *quō* Cornēlius habitat est Tūsculum. In *eō/illō* oppidō habitat Cornēlius.

Quae oppida prope Rōmam sunt? Ōstia et Tūsculum sunt oppida *quae* prope Rōmam sunt. *Ea/illa* oppida prope Rōmam sunt.

- 200 Albīnus ōrnāmenta vēndit. *Quae* ōrnāmenta? Ōrnāmenta *quae* A. vēndit sunt ānulī. *Ea/illa* ōrnāmenta vēndit A.

- Pretium ōrnāmentōrum est HS c. *Quōrum* ōrnāmentōrum? Ōrnāmenta *quōrum* pretium est HS c ānulī sunt. Pretium *eōrum/illōrum* ōrnāmentōrum est HS c.

Fluviī oppidīs aquam dant. *Quibus* oppidīs? Oppida *quibus* fluviī aquam dant sunt Capua et Brundisium. Fluviī *īs/illīs* oppidīs aquam dant.

- 210 Fēminae ōrnāmentīs dēlectantur. *Quibus* ōrnāmentīs? Ōrnāmenta *quibus* fēminae dēlectantur sunt margarītae et gemmae. *Is/illis* ōrnāmentīs dēlectantur fēminae.

Prōnōmen 'hic'

	Masculīnum	Fēminīnum	Neutrum
<i>Sing. Nōm.</i> hic mūrus	haec via	hoc verbum	
215 <i>Acc.</i> hunc mūrum	hanc viam	hoc verbum	
<i>Gen.</i> huius mūrī	huius viae	huius verbī	
<i>Dat.</i> huic mūrō	huic viae	huic verbō	
<i>Abl.</i> hōc mūrō	hāc viā	hōc verbō	
<i>Plūr. Nōm.</i> hī mūrī	hae viae	haec verba	
220 <i>Acc.</i> hōs mūrōs	hās viās	haec verba	
<i>Gen.</i> hōrum mūrōrum	hārum viārum	hōrum verbōrum	
<i>Dat.</i> hīs mūrīs	hīs viīs	hīs verbīs	
<i>Abl.</i> hīs mūrīs	hīs viīs	hīs verbīs	

genetivus
cuius eius illius

dativus
cui ei illi

ablativus
quō eō illō

Plurālis:
nōminativus
quae ea illa

accūsativus
quae ea illa

genetivus
quōrum eōrum illōrum

dativus
quibus iīs illīs

ablativus
quibus iīs illīs

sing.	f.	n.
m. <i>hic</i> <i>hunc</i>	<i>haec</i> <i>hanc</i> <i>huius</i> <i>huic</i>	<i>hoc</i> <i>hoc</i>
<i>hōc</i>	<i>hāc</i>	<i>hōc</i>
plūr.	f.	n.
m. <i>hī</i> <i>hōs</i> <i>hōrum</i>	<i>hae</i> <i>hās</i> <i>hārum</i> <i>hīs</i>	<i>haec</i> <i>haec</i> <i>hōrum</i>

Vocābula nova:

taberna
 gemma
 margarīta
 tabernārius
 ōrnāmentum
 ānulus
 līnea
 digitus
 collum
 pretium
 sēstertiū
 pecūniōsus
 gemmātus
 medius
 quārtus
 vīgintī
 octōgintā
 nōnāgintā
 vēndit
 cōnsistit
 emit
 aspicit
 abit
 accipit
 ōrnat
 clāmat
 mōnstrat
 ostendit
 cōnstat
 convenit
 alius
 ille
 tantus
 quantus
 satis
 nimis
 aut
 prōnōmen

PENSVM A

Qu- est Albīnus? Est tabernārius qu- ōrnāmenta vēndit. Qu- ōrnāmenta? Ōrnāmenta qu- Albīnus vēndit sunt gemmae et margarītae. Qu- emit Mēdus? Ōrnāmentum emit. Qu- ōrnāmentum? Ōrnāmentum qu- Mēdus emit est ānulus c- pretium est Hs c. Digitus in qu- ānulus pōnitur est digitus quārtus.

H- servus Mēdus, ill- Dāvus est. Lȳdia h- servum amat, nōn ill-. Lȳdia amīca h- servī est, nōn ill-. Lȳdia h- servō ōsculum dat, nōn ill-. Lȳdia ab h- servō amātur, nōn ab ill-.

H- oppidum est Tūsculum, ill- est Brundisium. Cornēlius in h- oppidō habitat, nōn in ill-. Viae h- oppidī parvae sunt.

PENSVM B

Gemmae et margarītae — pulchra sunt. Aemilia multa ōrnāmenta ā Iūliō —. Aemilia — in collō et ānulum in — habet. Multae fēminae ante tabernam Albīnī — et ōrnāmenta eius aspiciunt. Virī ōrnāmenta — et fēminīs dant. — gemmātus centum sēstertiīs —. — ānulī est centum sēstertiī, sed Mēdus — (xc) tantum habet. Albīnus: “Nōnāgintā nōn — est!” Mēdus: “Accipe nōnāgintā sēstertiōs — nūllōs!” Ānulus ad digitum medium nōn —: digitus medius — magnus est. Sed ānulus convenit ad digitum — (iv), quī nōn — est quantus digitus —. Lȳdia laeta digitum suum — et cum Mēdō ā tabernā —. Lȳdia Mēdō viam —.

PENSVM C

Quid Albīnus vēndit?

Ā quō Aemilia ōrnāmenta accipit?

Ambulatne Mēdus cum dominō suō?

Ubi Mēdus et Lȳdia cōnsistunt?

Cūr Mēdus margarītās nōn emit?

Cūr Lȳdia nūllum ānulum habet?

Estne vacuus sacculus Mēdī?

Quot sēstertiīs cōnstat ānulus gemmātus?

Ad quem digitum ānulus convenit?